

GMINA ŚWIDNICA

Miejsce gdzie warto żyć!

**PROGNOZA
ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DO PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO
GMINY ŚWIDNICA**

(Etap ponownego opiniowanie i uzgadnianie)

Wrocław, dnia 26 marca 2026 r., zmiany: 22 czerwca 2026 r.

Zespół Autorów:

mgr inż. Katarzyna Drobot

mgr inż. Kamil Zalewski

mgr inż. Klaudia Mejnartowicz-Pawłowska

Spis treści

1. PODSTAWA PRAWNA.	5
2. ZAWARTOŚĆ, GŁÓWNE CELE PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO ORAZ JEGO POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI.	5
2.1. Cel przystąpienia do sporządzenia projektu planu ogólnego. Zawartość dokumentu.	5
2.2. Powiązania projektu planu ogólnego z innymi dokumentami.	6
3. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY.	7
4. CHARAKTER I STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM.	12
4.1. Ogólna charakterystyka obszaru projektu planu ogólnego.	12
4.2. Charakterystyka środowiska obszaru projektu planu ogólnego i jego sąsiedztwa.	13
4.2.1. Położenie fizycznogeograficzne.	13
4.2.2. Geomorfologia.	14
4.2.3. Surowce mineralne oraz obszary i tereny górnicze.	15
4.2.4. Rzeźba terenu i krajobraz.	15
4.2.5. Klimat.	16
4.2.6. Wody podziemne.	17
4.2.7. Wody powierzchniowe.	18
4.2.8. Gleby i ich przydatność rolnicza.	19
4.2.9. Fauna i flora.	20
4.2.10. Formy ochrony przyrody.	20
4.2.11. Walory kulturowe.	26

4.3. Główne istniejące zagrożenia środowiska. Stan i jakość środowiska.	26
4.3.1. Powietrze atmosferyczne.	26
4.3.2. Klimat akustyczny.	29
4.3.3. Fauna i flora.	32
4.3.4. Wody powierzchniowe i podziemne.	33
4.3.5. Zagrożenie powodziowe.	33
4.3.6. Zagrożenie osuwiskami.	34
4.3.7. Gleby.	34
4.3.8. Krajobraz.	36
4.3.9. Promieniowanie elektromagnetyczne.	36
5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY.	38
6. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY.	39
7. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY.	39
8. ANALIZA ROZWIĄZAŃ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH I USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO. IDENTYFIKACJA KATEGORII ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.	42
8.1. Ustalenia i rozwiązania projektu planu ogólnego.	42
8.2. Ocena potencjalnych oddziaływań na środowisko ustaleń i rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych projektu planu ogólnego.	48
8.2.1. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi, rzeźbę terenu i gleby.	50
8.2.2. Oddziaływanie na zasoby naturalne (złoża kopalin).	52
8.2.3. Oddziaływanie na powietrze.	53
8.2.4. Oddziaływanie na klimat akustyczny.	54
8.2.5. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne.	56
8.2.6. Oddziaływanie na faunę i florę. Oddziaływanie na bioróżnorodność.	56
8.2.7. Oddziaływanie na klimat lokalny.	68
8.2.8. Oddziaływanie na krajobraz.	69
8.2.9. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne.	70
8.2.10. Oddziaływanie na ludzi.	71
8.2.11. Oddziaływania skumulowane.	72
9. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO.	72
10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO.	73
11. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA.	74

12. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PLANU OGÓLNEGO GMINY WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU LUB WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH. ...	75
13. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.	76
Załącznik nr 1	82

1. PODSTAWA PRAWNA.

Niniejszą prognozę oddziaływania na środowisko (zwana dalej **Prognozą**) dotyczącą **projektu planu ogólnego gminy Świdnica** (zwanego dalej **projektem planu ogólnego gminy lub projektem planu ogólnego**) sporządzono na podstawie art. 13i ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538) oraz w oparciu o art. 46 ust. 1 pkt 1 i art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670

2. ZAWARTOŚĆ, GŁÓWNE CELE PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO ORAZ JEGO POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI.

2.1. Cel przystąpienia do sporządzenia projektu planu ogólnego. Zawartość dokumentu.

Prognozę oddziaływania na środowisko opracowano do projektu planu ogólnego gminy Świdnica, sporządzanego w związku z Uchwałą Nr IV/18/2024 Rady Gminy Świdnica z dnia 25 czerwca 2024 r. Przedmiotowym projektem planu objęto obszar administracyjny gminy Świdnica, zgodnie z art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Na obszarze gminy nie występują tereny zamknięte inne niż ustalone przez Ministra Infrastruktury.

Plan ogólny gminy jest nowym, dotychczas nieznanym polskiemu systemowi planowania i zagospodarowania przestrzennego, aktem prawnym wprowadzonym ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688). Ten akt prawa miejscowego niejako zastępuje studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy - według obowiązujących przepisów (tj. ustawy z dnia 4 kwietnia 2025 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. z 2025 r. poz. 527) studia gmin zachowują moc do dnia wejścia w życie planu ogólnego gminy w danej gminie, jednak nie dłużej niż do dnia 30 czerwca 2026 r., i stosuje się do nich przepisy dotychczasowe.

Zakres, forma i ranga tego nowego aktu planowania przestrzennego są odmienne od dotychczas obowiązujących studiów gmin. Bowiern plan ogólny gminy stanowi akt prawa miejscowego i jego ustalenia (w określonym zakresie) będą wiążące przy sporządzaniu zarówno miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu.

Forma i zakres planu ogólnego gminy są ściśle określone w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* i wydanych na jej podstawie przepisach wykonawczych (mowa o tym szerzej w podrozdziale 8.1. niniejszej Prognozy).

W związku z powyższym podjęcie prac nad projektem planu ogólnego gminy Świdnica było niezbędne dla zapewnienia możliwości rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy. Bowiem po wygaśnięciu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, sporządzanie zmian obowiązujących planów miejscowych oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu będzie możliwe wyłącznie w przypadku uchwalenia planu ogólnego gminy.

Uwzględniając powyższe, celem projektu planu ogólnego gminy jest wskazanie zasadniczych kierunków zagospodarowania obszaru nim objętego, zgodnych z oczekiwaniami mieszkańców, lokalnych inwestorów, a także Władz Gminy Świdnica. Pozwoli to na rozwój funkcjonalno-przestrzenny gminy.

2.2. Powiązania projektu planu ogólnego z innymi dokumentami.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, sporządzając projekt planu ogólnego gminy uwzględniono informacje zawarte w gminnych, wojewódzkich i krajowych dokumentach strategicznych. Niektóre z tych dokumentów zawierają konkretne wytyczne dla gminnych opracowań planistycznych (ale nie odnoszą się wprost do planów ogólnym gminy, gdyż dokumenty te powstawały przeważnie wcześniej, niż wprowadzono do systemu planistycznego plany ogólne gmin), inne zaś zawierają „wytyczne” bardziej ogólne. Wśród wziętych pod uwagę dokumentów, w kontekście prognozy oddziaływania na środowisko, w szczególności należy wymienić:

- *Program wodno-środowiskowy kraju* wraz z aktualizacją – w których między innymi określono programy działań mających służyć osiągnięciu celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd);
- „*Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego*”, przyjęty Uchwałą nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2020 r. poz. 4036) – w dokumencie tym nie ma wytycznych do planu ogólnego, gdyż został on uchwalony przed wprowadzeniem do systemu planowania i zagospodarowania przestrzennego tego aktu planowania przestrzennego. Niemniej zawarto w nim wytyczne do uwzględnienia w studiach

uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. Wskazano także zadania do uwzględnienia w gminnych dokumentach planistycznych. Ustalenia te i zadania wzięto pod uwagę przy sporządzaniu przedmiotowego projektu planu ogólnego gminy Świdnica.

3. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY.

Prognozę wykonano w pełnym zakresie, jaki określony został w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz z uwzględnieniem art. 52 ust. 1 i 2 ww. ustawy. Ponadto wystąpiono o określenie postanowienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Świdnicy.

W związku z powyższym zakres informacji zawartych w Prognozie jest zgodny z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko i jest ona wykonana w pełnym zakresie, a stopień szczegółowości Prognozy odpowiada szczegółowości właściwej dla projektu planu ogólnego gminy, jego zasięgowi oraz uwzględnia charakter dostępnych informacji.

Na potrzeby sporządzenia niniejszej Prognozy nie prowadzono odrębnych badań. Istniejący stan środowiska na obszarze gminy Świdnica opisano na podstawie wizji w terenie (inwentaryzacji urbanistycznej) oraz dzięki informacjom zawartym w wymienionych poniżej materiałach. Natomiast oceny oddziaływania na środowisko zagospodarowania planowanego w przedmiotowym projekcie planu ogólnego gminy, dokonano poprzez analizę i konfrontację ustaleń oraz rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych zawartych w projekcie tego dokumentu (ważnych z punktu widzenia wpływu na środowisko) z charakterem (walorami i wrażliwością) elementów środowiska przyrodniczego występujących na obszarze objętym omawianym projektem i w jego sąsiedztwie. Wzięto przy tym oczywiście pod uwagę specyfikę ustaleń projektu planu ogólnego gminy (dość ogólnikowe ustalenia).

Przy sporządzeniu Prognozy wykorzystano m.in. następującą literaturę i materiały źródłowe:

- Biuro Urbanistyczne Plan Projekt, październik 2024 r., Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe do projektu planu ogólnego gminy Świdnica, Wrocław;

- BTSearch Baza danych oraz mapa lokalizacji stacji BTS. Gmina Świdnica. Internet (<https://beta.btsearch.pl/?dataSource=locations&network=&standards=&bands=¢er=50.822369%2C16.474477&zoom=12>).
- BirdLife International, 15 września 2003 r., Ochrona ptaków przed liniami energetycznymi: Praktyczny przewodnik na temat zagrożeń dla ptaków ze strony urządzeń do przesyłu energii elektrycznej oraz sposobów minimalizacji negatywnych konsekwencji takich zagrożeń. Internet (https://ochronaprzyrody.gdos.gov.pl/files/artykuly/5481/inf15e_2003_Birds_and_Powerlines_pl_v3.pdf).
- Decyzja Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039)(2009/93/WE).
- Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE).
- Geoportal Dolnego Śląska, Geoportal Dolnego Śląska, Dolnośląska Infrastruktura Informacji Przestrzennej. Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Wydział Geodezji i Kartografii, Internet (<https://geoportal.dolnyslask.pl/start/>).
- Geoportal krajowy, GDDKiA, Mapy terenów zagrożonych hałasem wskaźnik LDWN i wskaźnik LN. Internet (https://mapy.geoportal.gov.pl/imap/Imgp_2.html?gpmap=gp0).
- Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (GDOŚ), Geoserwis (<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>).
- Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (GDOŚ), Centralny rejestr form ochrony przyrody, gmina Głogów (<http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>).
- Główny Inspektor Ochrony Środowiska (GIOŚ), Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska (RWMŚ) we Wrocławiu, 2022 r., Ocena jakości wód podziemnych na terenie województwa dolnośląskiego w 2021 roku. Internet (<https://www.gov.pl/web/gios/wody-dolnoslaskie-rok-2021>).
- Główny Urząd Statystyczny (GUS). Bank Danych Lokalnych. Internet (<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>).

- Główny Inspektor Ochrony Środowiska (GIOŚ), Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska we Wrocławiu, 2025 r., Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Raport wojewódzki za rok 2024. Internet (<https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/rwms/content/show/18214>).
- Główny Inspektor Ochrony Środowiska (GIOŚ), Portal jakości wód powierzchniowych, Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu – tabela, Internet (<https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/RIVERS/88>).
- Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2023-2026 dla Gminy Świdnica, przyjęty Uchwałą Nr LXXVI/729/2023 Rady Gminy Świdnica z dnia 2 marca 2023 r.
- ISOK – Hydroportal, Plany gospodarowania wodami (https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpPGW).
- Krameko Sp. z o.o., 2010 r., Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Świdnica. Kraków.
- Kondracki J., 2013 r. Geografia regionalna Polski. Warszawa.
- Lemitor Ochrona Środowiska Sp. z o.o. Sp. k., styczeń 2018 r., Mapa akustyczna dróg krajowych na terenie województwa dolnośląskiego (zadanie 4), Internet (https://www.archiwum.gddkia.gov.pl/frontend/web/userfiles/articles/m/mapy-akustyczne-dla-drog-krajowy_29170/Czesc_opisowa_dolnoslaskie.pdf).
- Matuszkiewicz J.M., 2008 r. Potencjalna roślinność naturalna Polski. Internet (<https://www.igipz.pan.pl/Roslinnosc-potencjalna-zgik.html>).
- Narodowy Instytut Dziedzictwa (NID), Mapa zabytków. Gmina Świdnica. Internet (<https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/>).
- Państwowy Instytut Geologiczny-Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB), MIDAS. Internet (<http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web>).
- Państwowy Instytut Geologiczny-Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB), Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2024 r. Internet (https://www.pgi.gov.pl/images/surowce/2024/bilans_2024.pdf).
- Państwowy Instytut Geologiczny-Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB), PSH, Karta informacyjna JCWPD nr 108. Internet (<https://www.pgi.gov.pl/dokumenty-pig-pib-all/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-100-119/4541-karta-informacyjna-jcwpd-nr-108/file.html>).
- Peschel T., 2010 r., Solar parks-Opportunities for Biodiversity. A report on biodiversity in and around ground-mounted photovoltaic plants. Renewables Special Issue

12/2010, Internet (https://www.unendlich-viel-energie.de/media/file/298.45_Renews_Special_Biodiv-in-Solarparks_EN.pdf).

- PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., Mapa interaktywna linii kolejowych. Internet (<http://mapa.plk-sa.pl/>).
- Pracowania na rzecz Wszystkich Istot, Mapa korytarzy ekologicznych w Polsce, Internet (<http://mapa.korytarze.pl>).
- Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego, przyjęty Uchwałą Nr IV/42/24 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 czerwca 2024 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2024 r. poz. 3745).
- Program ochrony środowiska dla powiatu świdnickiego na lata 2022-2027 z perspektywą do roku 2030. Internet (https://spswidnica.bip.e-zeto.eu/bip/229_spswidnica/fckeditor/file//ROS/POSswidnica_2022-2027.pdf).
- Raport o stanie gminy Świdnica 2023. Internet (<https://bip.gmina.swidnica.pl/start/raport-o-stanie-gminy-swidnica>).
- Rebecca R. Hernandez i inni, 2015 r., Solar energy development impacts on land cover change and protected areas, NAS November 3, 2015. Internet (<https://www.pnas.org/content/112/44/13579>).
- Rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego Nr 5 z dnia 27 lutego 2008 r. w sprawie Książańskiego Parku Krajobrazowego.
- Rozporządzenie Nr 25 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie” (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 317 poz. 3924).
- Rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego z dnia 4 kwietnia 2007 r. w sprawie Ślężańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 94 poz. 1105), zmienione Rozporządzeniem Wojewody Dolnośląskiego Nr 17 z dnia 12 listopada 2008 r. zmieniające rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego z dnia 4 kwietnia 2007 r. w sprawie Ślężańskiego Parze Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 303 poz. 3492).
- Rozporządzenie Nr 18 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 3 sierpnia 1999 r. w sprawie zatwierdzenia Planu Ochrony Ślężańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 22 poz. 982), zmienionym Rozporządzeniem Wojewody Dolnośląskiego z dnia 30 marca 2001 r. zmieniające rozporządzenie nr 18 Wojewody

Dolnośląskiego z dnia 3 sierpnia 1999 r. w sprawie zatwierdzenia Planu Ochrony Ślęzańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 29 poz. 295).

- Rozporządzenie Nr 11 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 8 sierpnia 2008 r. w sprawie pomników przyrody, znajdujących się na terenie województwa dolnośląskiego (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 221 poz. 2494).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r. poz. 2183).
- Różycki S., 2011 r. Ochrona środowiska przed polami elektromagnetycznymi. Informator dla administracji samorządowej. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; Internet (http://www.gdos.gov.pl/files/artykuly/5434/Ochrona_srodowiska_przed_polami_elektromagnetycznymi_Informator_dla_administracji_samorzadowej.pdf).
- Ruszlewicz A., listopad 2022 r., Ocena oddziaływania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świdnica obręb Mokrzeszów w zakresie wpływu na ochronę przyrody. Wrocław.
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020); BIP Ministerstwa Klimatu i Środowiska (<https://bip.mos.gov.pl/strategie-plany-programy/strategiczny-plan-adaptacji-2020/>).
- Szurlej-Kiełńska A., 2013 r., Przyjazne przyrodzie farmy fotowoltaiczne. Internet (<http://www.ambiens.pl/blog/przyjazne-przyrodzie-farm/>).
- Tryjanowski, Łuczak, 2013 r., Wpływ elektrowni słonecznych na środowisko przyrodnicze. Czysta Energia - nr 1/2013. Internet (https://www.cire.pl/pliki/2/Tryjanowski_wplyw_sloneczn.pdf).
- Uchwała Nr XVI/331/11 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 października 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Ślęzańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 251 poz. 4508).
- WIOŚ we Wrocławiu, wrzesień 2016 r. Ocena stopnia zanieczyszczenia gleb w województwie dolnośląskim na podstawie wieloletnich badań monitoringowych WIOŚ Wrocław – lata 2010-2015. Obszary bezpośredniego zagrożenia

zanieczyszczeniami.

Internet

(https://www.wroclaw.pios.gov.pl/pliki/gleby/gleby_badania_wios_2010_2015.pdf).

- Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne (WBU) we Wrocławiu, grudzień 2011 r., Aktualizacja studium przestrzennych uwarunkowań rozwoju energetyki wiatrowej w województwie dolnośląskim 2011 (przyjęta Uchwałą nr 2082/IV/12 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 3 kwietnia 2012 r.).
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu, Wykazy zabytków – dawne województwo wałbrzyskie, powiat świdnicki, gmina Świdnica. Internet (<https://wosoz.ibip.wroc.pl/public/?id=92696>).
- Zarząd Województwa Dolnośląskiego, Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne we Wrocławiu. listopad 2005 r. Opracowanie ekofizjograficzne dla województwa dolnośląskiego. Wrocław.
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 20 kwietnia 2015 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jeziorko Daisy” (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2015 r. poz. 1861).
- Zarządzenie Nr 20 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 10 września 2019 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Jeziorko Daisy”.
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu Nr 2 z dnia 23 września 2009 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody „Błyszcz”, „Brzeźnik”, „Buczyna Piotrowicka”, „Cisy”, „Cisowa Góra”, „Jeziorko Daisy”, „Jodłowice”, „Krokusy w Górze”, „Skalki Stoleckie”, „Wąwóz Myśliborski” i „Wąwóz Siedmicki” (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 166 poz. 3039).
- Zarządzenie Nr 23 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 13 sierpnia 2014 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Jeziorko Daisy”.

4. CHARAKTER I STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM.

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru projektu planu ogólnego.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Świdnica jest dość czytelna. Dominuje w niej przestrzeń otwarta (około 93% całkowitej powierzchni gminy), w tym głównie użytki rolne

(około 70% ogólnej powierzchni obszaru gminy), uzupełnione układami osadniczymi - głównie wsie jednoulicowe. Poza użytkami rolnymi znaczną część obszaru gminy, tj. niespełna 24% jej powierzchni, zajmują lasy oraz grunty zadrzewione i zakrzewione.

Rdzeń układu komunikacyjnego gminy Świdnica stanowi droga krajowa nr 35 (*relacji: granica państwa - Golińsk - Mieroszów - Wałbrzych - Świebodzice - Świdnica – autostrada A4/węzeł „Bielany Wrocławskie”*). Ważnymi elementami układu drogowego w zasięgu gminy są także odcinki drogi wojewódzkiej nr 379 (*relacji: Wałbrzych – Stary Julianów – Modliszów – Świdnica (droga krajowa nr 35)*) i drogi wojewódzkiej nr 382 (*relacji: droga wojewódzka nr 374 k/Stanowic – Nowy Jaworów – obwodnica Świdnicy – Słotwina – (po drodze krajowej nr 35) – Świdnica – Dzierżoniów – Ząbkowice Śląskie – Kamieniec Ząbkowicki – Byczeń – granica województwa – Paczków – (po drodze krajowej nr 46) – granica państwa*)). W obsłudze ruchu tranzytowego ważną rolę pełnią także drogi powiatowe. Drogi powiatowe służą także, wraz z drogami gminnymi, do obsługi ruchu lokalnego.

Poza komunikacją samochodową na obszarze gminy funkcjonuje także komunikacja kolejowa – przez obszar gminy przebiegają odcinki dwóch linii kolejowych – nr 137 (*relacji: Katowice-Legnica*) i nr 285 (*relacji: Wrocław – Świdnica*).

Sieć osadniczą gminy tworzy 35 miejscowości (zgrupowanych w 33 sołectwach). Gęstość zaludnienia gminy Świdnica (według danych GUS) w 2023 r. wynosiła 86,6 osoby/1 km². Gęstość ta była wyższa niż średnia w innych gminach wiejskich powiatu świdnickiego (75,2 osoby/1 km²) czy województwa dolnośląskiego (60,7 osób/1 km²).

4.2. Charakterystyka środowiska obszaru projektu planu ogólnego i jego sąsiedztwa.

4.2.1. Położenie fizycznogeograficzne.

Obszar objęty projektem planu ogólnego, o czym wspomniano już w rozdziale 2.1., obejmuje gminę Świdnica, położoną w powiecie świdnickim, województwie dolnośląskim. Obszar gminy zajmuje około 208,3 km². Administracyjnie gmina Świdnica graniczy bezpośrednio z miastem Świdnica – gmina Świdnica niejako „okala” to miasto, a także z gminami: Jaworzyna Śląska i Żarów (od północy), Marcinowice i Dzierżoniów (od wschodu) i Walim (od południa), a także z miastami: Pieszycy (od południa), Świebodzice i Wałbrzych (od zachodu).

Zgodnie z dziesiętną klasyfikacją regionalną Polski J. Kondrackiego (będącej nawiązaniem do uniwersalnej klasyfikacji Międzynarodowej Federacji Dokumentacyjnej FID), gmina Świdnica leży w zasięgu następujących mezoregionów:

- Równina Świdnicka (332.12) – północno-wschodnia część gminy;
- Obniżenie Podsudeckie (332.15) – pas terenów od północno-zachodniego do południowo-wschodniego krańca gminy;
- Góry Sowie (332.44) – niewielki fragment w południowo-zachodniej części gminy;
- Pogórze Wałbrzyskie (332.28) – niewielki fragment w zachodniej części gminy;
- Masyw Ślęży (332.13) – niewielki fragment w południowo-wschodniej części gminy [PIG-PIB, Centralna Baza...].

4.2.2. Geomorfologia.

Pod względem geologicznym przeważająca część obszaru gminy Świdnica, położona w obrębie Przedgórza Sudeckiego, stanowi tzw. Wał Przedsudecki. Jest to obszar obniżony w stosunku do Sudetów wzdłuż uskoku brzeżnego w okresie młodszego trzeciorzędu. Odznacza się on niezwykle skomplikowaną budową geologiczną – budują go głównie metamorficzne skały starszego paleozoiku i prekambriu, przez które przebijają się intruzje skał magmowych (granitów) 21 wieku młodowaryscyjskiego. Podłoże to wynurza się na powierzchnię w formie niewielkich pasm (m.in. na przedłużeniu masywu granitowego Strzegom-Sobótka w sąsiedztwie Pszenna i Gogołowa) lub też izolowanych wyspowych wzgórz. Z sąsiadującą strukturą geologiczną Sudetów łączy ten obszar kra gnejsowa Gór Sowich występująca również w obrębie Wału, na południowy wschód od Krzyżowej.

Część gminy usytuowana w obrębie Pogórza Wałbrzyskiego to obszar tzw. Depresji Świebodzic - struktury będącej częścią składową Sudetów. Budują ją górnodewońskie formacje osadowe złożone z: gruboławicowych zlepieńców, przegrodzonych pakietami łupków, szarawaków, z wkładkami wapieni, silnie spękane i poprzecinane uskokami. Ze strefą w/w skał osadowych sąsiadują archaiczne gnejsy zachodniej części Kry Sowiogórskiej. Na paleozoicznym podłożu przedpola Sudetów zalegają płyty osadowych skał wieku trzeciorzędowego o bardzo znacznej niekiedy miąższości (od 630 m w osi rowu Roztoki Mokrzeszów). Należą do nich zarówno pokrywy zwietrzelin granitowych, jak i zalegające w obniżeniach piaszczysto – żwirowe i mułowe osady limniczne. Z kolei na krystalicznym podłożu paleozoicznym i osadowym trzeciorzędowym niezgodnie zalegają osady czwartorzędu. Są to: polodowcowe gliny zwałowe i leśne, osady fluwioglacjalne oraz liczne deluwia zbudowane z materiału naniesionego przez rzeki z obszaru Sudetów, jak też współczesne: piaski, żwiry i namuły rzeczne. Współczesne utwory o charakterze zwietrzelin

na zboczach u podnóży stoków i osadów rzecznych występują również w sudeckiej części gminy [B.U. Plan Projekt, październik 2024 r.].

4.2.3. Surowce mineralne oraz obszary i tereny górnicze.

Na obszarze gminy Świdnica dotychczas udokumentowano natomiast następujące złoża kopalin:

- kruszywa naturalnego:
 - „Mokrzyszów” (KN 8462) – eksploatacja zaniechana;
 - „Krzczonów” (KN7432) – eksploatacja zaniechana;
 - „Krzczonów 1” (KN 17193) – eksploatacja zaniechana;
 - „Witoszów Górny” (KN 5702) – eksploatacja zaniechana;
 - „Krzczonów I” (KN 12138) – złożo rozpoznane szczegółowo;
 - „Niegoszów” (KN 14345) – złożo rozpoznane szczegółowo;
 - „Wilków” (KN 5721) – złożo rozpoznane szczegółowo;
 - „Jagodnik” (KN 1762) – złożo rozpoznane wstępnie;
 - „Wierzbno” (KN 1753) – złożo rozpoznane wstępnie;
- kamieni drogowych i budowlanych:
 - „Grodziszczce” (KD 13754) – złożo rozpoznane szczegółowo;
 - „Padole” (KD 1037) – złożo rozpoznane wstępnie;
- magnezytów „Wiry-Gogołów” (MG 108);
- surowców kaolinowych „Śmiałowice” (KA 1099) – złożo rozpoznane szczegółowo.

Na obszarze gminy nie udokumentowano dotychczas zasobów wód podziemnych, ani kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.

4.2.4. Rzeźba terenu i krajobraz.

Gmina Świdnica cechuje się stosunkowo zróżnicowaną rzeźbą terenu - zwłaszcza w części górskiej. W tym górkim fragmencie obszaru gminy, usytuowanym na wysokości 400-460 m n.p.m. (Górny Witoszów, Mokrzyszów), widoczna jest urozmaicona morfologicznie część Pogórza Wałbrzyskiego. Tworzą ją pofalowane, zalesione wzniesienia oraz płaskowyże rozcięte wciśniętymi (o charakterze przełomów) dolinami rzeki Bystrzycy i jej dopływów. Podobny w charakterze krajobraz ma niewielki fragment obszaru gminy usytuowany w Górach Sowich.

W części gminy leżącej w zasięgu Równiny Świdnickiej i Obniżenia Przedsudeckiego obszary równinnych wysoczyzn budują pleistoceńskie moreny (pagórkowata – o deniwelacjach 20-50 m ponad dna dolin i falista równina o deniwelacjach 5-10 m). Urozmaicenie bezleśnych równin stanowią tu wyizolowane wzniesienia zbudowane z odporniejszych wychodni starszego podłoża, niekiedy porośnięte lasem. Obniżenia tworzą doliny rozcinających wysoczyzny rzek: Bystrzycy, Piławy, Witoszówki i ich odpływów. Największe rzeki tworzą szerokie płaskodenne doliny o wyraźnych krawędziach morfologicznych (od kilku do 25 m wysokości). Urozmaiceniem dolin są terasy (niższa zalewowa 2-3 m wysokości i nadzalewowa wyższa 3-4 m). Liczne doliny boczne o urozmaiconym profilu rozcinają powierzchnię wysoczyzn do głębokości 1,5 do 15 m. Połączone doliny Bystrzycy i Piławy na północny wschód od Świdnicy tworzą rozległą równinę – najniższy obszar gminy Świdnica.

Pierwotna rzeźba terenu na obszarze gminy została przekształcona antropogenicznie. Zmiany te widoczne są przede wszystkim na terenach, na których została wprowadzona zabudowa (w górskiej części gminy), a także w miejscach gdzie prowadzona była działalność górnicza oraz w miejscach przeprowadzenia niektórych dróg, linii kolejowych oraz wałów przeciwpowodziowych.

Na przeważającej części obszaru gminy Świdnica występuje krajobraz osadniczy wiejski. Charakteryzuje się on występowaniem mozaiki pól uprawnych i dość rozproszonych, chociaż dość długich układów osadniczych. Na części obszaru gminy występuje także krajobraz quasikulturowy, tj. krajobraz naturalny z widocznymi - stosunkowo niewielkimi - wpływami działalności człowieka. Istotnym, naturalnym elementem krajobrazu quasikulturowego są doliny lasy – zwłaszcza ich większe kompleksy położone w południowej i południowo-zachodniej części obszaru gminy.

Spośród elementów krajobrazu kulturowego wartościowe pod względem krajobrazowym są dawne założenia pałacowo-parkowe.

4.2.5. Klimat.

Pod względem klimatycznym gmina Świdnica należy do regionu XXIV Dolnośląskiego Środkowego. Warunki klimatyczne w tym regionie, a zatem pośrednio także na obszarze gminy Świdnica, charakteryzują następujące wskaźniki klimatyczne:

- średnia temperatura roczna: +8°C,

- średnia temperatura w miesiącach zimowych: od -1,5°C do -2,5°C,
- średnia temperatura w miesiącach letnich: +18,5°C,
- średnia temperatura okresu wegetacyjnego: + 14° C,
- początek okresu wegetacyjnego: I dekada kwietnia,
- średni opad roczny: 500-600 mm w północnej części gminy, 700-800 mm w obszarze przedsudeckim,
- dominujący kierunek wiatru: zachodni i południowo-zachodni; okresowo występują feny,
- średnia prędkość wiatru: 3,5 m/s [Krameko Sp. z o.o., 2010 r.].

Według opracowania pt. „Aktualizacja studium przestrzennych uwarunkowań rozwoju energetyki wiatrowej w województwie dolnośląskim 2011” (przyjętego Uchwałą nr 2082/IV/12 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 3 kwietnia 2012 r.) przeważającą część obszaru gminy leży w tzw. strefie niebezpiecznej, w której występuje wysokie ryzyko lokalizacji elektrowni wiatrowych (kategorii II). Niewielki północno-zachodni fragment obszaru gminy zaliczono do obszarów dużego ryzyka lokalizacji elektrowni wiatrowych (kategorii III). W południowej części obrębu Mokrzeszów wyznaczono także obszar całkowicie wykluczony z lokalizacji elektrowni wiatrowych (kategorii I). Pozostałą część obszaru gminy zaklasyfikowano do kategorii IV - potencjalnie najmniej konfliktowej dla lokalizacji elektrowni wiatrowych [WBU we Wrocławiu, grudzień 2011 r.].

4.2.6. Wody podziemne.

Według zweryfikowanego podziału Polski na Jednolite Części Wód Podziemnych (obowiązującego w latach 2022-2027) gmina Świdnica leży w całości w zasięgu JCWPd nr 108. W obrębie tej JCWPd poziomy wodonośne występują w piętrach: czwartorzędowym, neogeńskim, triasowym i paleozoiczno-proterozoicznym. Wody dwóch pierwszych z ww. poziomów to wody porowe w utworach piaszczystych, zaś dwóch ostatnich – wody szczelinowo-porowe w piaskowcach (wody poziomu triasowego) i w m.in. zlepieńcach, gnejsach, amfibolitach, granodioritach (wody poziomu paleozoiczno-proterozoicznego) [PIG-PIB, PSH, Karta informacyjna ...].

W ramach JCWPd wyznacza się Główne Zbiorniki Wód Podziemnych, wymagające ochrony. W zasięgu gminy Świdnica nie zidentyfikowano takiego zbiornika. Najbliższy

z GZWPd – nr 319 „Prochowice – Środa Śląska” – leży w odległości ponad 18,4 km na północny-wschód od granicy gminy Świdnica.

Na obszarze gminy Świdnica funkcjonują 3 podziemne komunalne ujęcia wód – w obrębach: Jagodnik, Komorów i Miłochów. Z ujęć tych woda rozprowadzana jest do niemal wszystkich odbiorców w gminie. Ponadto wybrane wodociągi prowadzące przez gminę Świdnica zasilane są (wodę tą Gmina Świdnica odkupuje) z ujęć należących do gmin sąsiednich.

Na obszarze gminy Świdnica - w obrębie Pszenno – znajduje się także ujęcie wód podziemnych zarządzane przez miasta Świdnica. Woda z tego ujęcia dostarczana jest odbiorcom na obszarze tego miasta.

Dla funkcjonujących na obszarze gminy ujęć wód podziemnych ustanowiono strefy ochronne, obejmujące tereny ochrony bezpośredniej i/lub pośredniej. Ponadto na obszarze gminy - w obrębie Bystrzyca Dolna - znajduje się fragment terenu ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych położonego przy ul. Bokserskiej w mieście Świdnica.

4.2.7. Wody powierzchniowe.

Obszar gminy Świdnica leży w zasięgu następujących Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) rzecznych (wg kodowania stosowanego w Unii Europejskiej):

- 1) Pełcznica od źródła do Milikówki (o kodzie RW600041348689);
- 2) Jabłoniec (RW600016134529);
- 3) Witoszówka (RW600016134369);
- 4) Złotnica (RW6000413429);
- 5) Bystrzyca od Walimki do Piławy (RW6000813439);
- 6) Bojanicka Woda (RW6000161344949);
- 7) Młynówka (RW6000413419529);
- 8) Piława od źródła do Gniłego Potoku (RW60006134489);
- 9) Piława od Gniłego Potoku do Bystrzycy (RW60009134499);
- 10) Dopływ z Miłochowa (RW600016134496);
- 11) Czarna Woda od źródła do Potoku Sulistrowickiego (RW60004134669);
- 12) Dopływ z Klecina (RW600016134534);
- 13) Bystrzyca od Piławy do zbiornika Mietków (RW60008134539) [Geoportal KZGW; Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry...].

Gmina Świdnica leży w zlewni środkowej Odry. Największą rzeką płynącą przez omawiany obszar (główną odwadniającą) jest Bystrzyca (lewobrzeżny dopływ Odry). Do większych cieków naturalnych płynących przez omawiany obszar należą także: Piława, Witoszówka, Bielina, Bojanicka Woda, Jabłoniec, Lubiechowska Woda, Milikówka, Miła, Witoszowski Potok, Złotnica oraz Kanał ulgi rzeki Piławy. Oprócz tego na obszarze gminy występują liczne bezimienne, mniejsze cieki oraz rowy melioracyjne i sieci drenarskie, tworzące system melioracji szczegółowej.

Sieć rzeczna na obszarze gminy jest dość dobrze, ale nierównomiernie rozbudowana.

Na obszarze gminy Świdnica występują nieliczne zbiorniki wodne - przeważnie niewielkie, głównie genezy antropogenicznej. Większe ze zbiorników wodnych znajdują się w obrębach: Burkatów, Komorów (tzw. „Zalew w Komorowie”), Makowice, Opoczka i Pszenno.

4.2.8. Gleby i ich przydatność rolnicza.

Pod względem genetycznym gleby na obszarze gminy Świdnica są dość zróżnicowane. Generalnie w najwyższym regionie glebowym dominują gleby szkieletowe, o słabo wykształconym profilu glebowym. W nieco niższym regionie glebowym (w zasięgu Przedgórza Sudeckiego) dominują gleby brunatne i pseudobielicowe. Z kolei obszary położone na średnim – w skali gminy – regionie glebowym pokrywają gleby namyte i deluwialne – z przewagą typu pseudobielicowego. Zaś najniżej położone tereny zajmują gleby czarnych ziem. Ponadto w sąsiedztwie cieków wodnych występują mady, utworzone z namulów rzecznych.

Znajdujące się na obszarze gminy grunty rolne są zróżnicowane także pod względem bonitacyjnym. Gleby obszarów górskich to generalnie gleby V i VI klasy bonitacyjnej. Gleby te zaliczane są do grupy kompleksów górskich, tj. zbożowo-górskiego (11) i zbożowo-ziemniaczanego górskiego (12). W części obszaru gminy obejmującej Przedgórze Sudeckie dominują gleby III i IV klasy bonitacyjnej. Przy czym gleb najlepszych (III klasy bonitacyjnej) jest stosunkowo mało – ich płaty zidentyfikowano jedynie w północno-wschodniej części obszaru gminy. Gleby te zaliczane są przeważnie do kompleksów psennych (2 - psennego dobrego lub 3 - psennego wadliwego). Gleby w rejonie cieków wodnych zaliczane są do IV klasy bonitacyjnej.

Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w zasięgu gminy Świdnica jest generalnie wysoka - waha się od 72,6 do 82,5 punktów. Jest to wartość wyższa od wielkości wskaźnika

średniowojewódzkiego (73,2 pkt) i znacznie wyższa od wielkości wskaźnika średniokrajowego (66,6 pkt).

4.2.9. Fauna i flora.

Szata roślinna na obszarze gminy Świdnica ma obecnie charakter: użytków rolnych i zielonych, lasów, zieleni urządzonej (w tym m.in.: cmentarzy, parków oraz ogródków przydomowych) lub zadrzewień. Ponadto, miejscami rosną „samosiejki” drzew i krzewów. „Póldziki” charakter ma tu także również roślinność trawiasta i zielna. Skład gatunkowy zbiorowisk roślinnych nie jest dobrze rozpoznany, ze względu na brak aktualnej inwentaryzacji przyrodniczej obszaru gminy. Niemniej wiadomo, że pomimo silnego antropogenicznego oddziaływania, na obszarze gminy zachowały się fragmenty cennych przyrodniczo siedlisk i stanowiska cennych gatunków roślin – mowa o nich szerzej w podrozdziale 4.2.10. Dużą wartością przyrodniczą posiadają także: lasy, pasy i kępy zadrzewień oraz zakrzaczeń przydrożnych, śródpolnych i nadrzecznych, ekstensywnie użytkowane łąki i pastwiska, a także cieki i zbiorniki wodne, wraz z ich obudową biologiczną. Wartościowa jest także tzw. zieleń kulturowa, tj.: na cmentarzach i w parkach.

Tak jak roślinność, także też fauna na obszarze gminy Świdnica jest zróżnicowana. Ze względu na dominującą na tym obszarze przestrzeń rolniczą, odnotowuje się tu głównie zwierzęta preferujące siedliska pól uprawnych. Z ssaków są to przede wszystkim: jelen szlachetny *Cervus elaphus*, sarna *Capreolus capreolus*, dzik *Sus scrofa*, lis *Vulpes vulpes* oraz zając szarak *Lepus europaeus*. Większe kompleksy leśne położone w zachodniej i południowo-zachodniej części gminy stanowią przede wszystkim ostoje ptaków. Są to zarówno gatunki szeroko rozpowszechnione, jak i gatunki rzadkie, zagrożone. Mowa o nich szerzej w następnym podrozdziale (4.2.10).

4.2.10. Formy ochrony przyrody.

W zasięgu gminy Świdnica ustanowiono dotychczas następujące formy ochrony przyrody:

- Książański Park Krajobrazowy wraz z otuliną,
- Rezerwat przyrody „Jezioro Daisy”,
- Obszar chronionego krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”,
- Specjalny Obszar Ochrony siedlisk (SOO) Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071;

- Specjalny Obszar Ochrony siedlisk (SOO) Modraszki koło Opoczki PLH020094,
- pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej,
- stanowiska chronionych gatunków roślin i zwierząt.

We wschodniej części obszaru gminy (w rejonie Gogołowa), rozciąga się fragment otuliny Ślęzańskiego Parku Krajobrazowego. Sam park leży poza obszarem gminy Świdnica, w jej bezpośrednim sąsiedztwie.

Książański Park Krajobrazowy utworzono Uchwałą Nr 35/81 WRN w Wałbrzychu z 28 października 1981 r. w sprawie utworzenia na terenie województwa wałbrzyskiego Parków Krajobrazowych i Obszarów Krajobrazu Chronionego. Obecnie zasady jego ochrony reguluje rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego Nr 5 z dnia 27 lutego 2008 r. w sprawie Książańskiego Parku Krajobrazowego. Wokół Parku wyznaczono otulinę o powierzchni 5 933 ha. Dla Książańskiego Parku Krajobrazowego nie ustanowiono dotychczas planu ochrony.

W granicach Książańskiego Parku Krajobrazowego - na północny zachód od wsi Witoszów Górny - znajduje się **rezerwat przyrody „Jezioro Daisy”**. W obowiązującym akcie prawnym dotyczącym zasad ochrony rezerwatu przyrody „Jezioro Daisy” nie ma wytycznych do dokumentów planistycznych. Zadania ochronne dla tej formy ochrony przyrody ustanowiono zarządzeniami, które już nie obowiązują.

Obszar chronionego krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie” obejmuje tereny położone w południowej części gminy Świdnica. Zasady ochrony tego obszaru określono w Rozporządzeniu Nr 18/98 Województwa Wałbrzyskiego z dnia 17 grudnia 1998 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu województwa Wałbrzyskiego (Dz. Urz. Wałbrzyskiego Nr 34 poz. 259), a następnie w Rozporządzeniu Nr 25 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie” (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 317 poz. 3924). W ostatnim z ww. rozporządzeń wskazano na konkretne zakazy służące ochronie jego walorów.

Specjalny Obszar Ochrony siedlisk (SOO) Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071 i SOO Modraszki koło Opoczki PLH020094 rozciągają się w południowej części obszaru gminy Świdnica - częściowo pokrywając się z obszarem chronionego krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”. Pierwszy z ww. obszarów powołano Decyzją Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039)(2009/93/WE), a następnie

rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 czerwca 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Nietoperzy Gór Sowich (PLH020071). Dla tego obszaru Natura 2000 ustanowiono plan zadań ochronnych – Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 23 września 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2014 r. poz. 3941), zmienionym Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 16 lutego 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z dnia 17 lutego 2017 r. poz. 802). W dokumentach tych nie wskazano wytycznych do dokumentów planistycznych w gminie Świdnica.

Specjalny Obszar Ochrony siedlisk Modraszki koło Opoczki PLH020094 powołano Decyzją Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE). Na gruncie krajowym obszar ten powołano rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 września 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Modraszki koło Opoczki (PLH020094). SOO Modraszki koło Opoczki PLH020094 leży w całości w granicach gminy Świdnica - w jej południowej części (pomiędzy wsiami Opoczka i Bojanice). Dla omawianego SOO nie ustanowiono dotychczas planu zadań ochronnych.

Jak wspomniano na początku niniejszego podrozdziału na obszarze gminy Świdnica ustanowiono - Rozporządzeniem Nr 11 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 8 sierpnia 2008 r. w sprawie pomników przyrody, znajdujących się na terenie województwa dolnośląskiego (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 221 poz. 2494) - także pomniki przyrody, w tym 17 pomników przyrody ożywionej i 3 pomniki przyrody nieożywionej.

Z analizy informacji zawartych w „Inwentaryzacji przyrodniczej gminy Świdnica” [Krameko Sp. z o.o., 2010 r.] oraz opracowań pt.: „Ocena oddziaływania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świdnica obręb Mokrzeszów w zakresie wpływu na ochronę przyrody” [Ruszelewicz A. listopad 2022 r.] oraz „Ocena oddziaływania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego we wsi Komorów (dz. nr 211/4), gmina Świdnica w zakresie wpływu na ochronę przyrody” [Ruszelewicz A., czerwiec 2024 r.], przy uwzględnieniu zapisów Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409) wynika, że na obszarze gminy Świdnica zidentyfikowano

15 gatunków roślin podlegających ochronie gatunkowej, w tym 4 podlegające ochronie ścisłej (tabela nr 1), a także 78 gatunków zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, w tym: 1 gatunek ryby, 2 gatunki ssaka, 14 gatunków nietoperzy i 49 gatunków ptaków.

Tabela nr 1. Wykaz stanowisk chronionych gatunków roślin na obszarze gminy Świdnica.

Lp.	Nazwa gatunku	Liczba stanowisk	Status ochrony
1	Cis pospolity <i>Taxus baccata</i>	1	ochrona częściowa
2	Kocanki piaskowe <i>Helichrysum arenarium</i>	1	ochrona częściowa
3	Dziewięciśł bezłodygowy <i>Carlina acaulis</i>	2	ochrona częściowa
4	Goździk kosmaty <i>Dianthus armeria</i>	2	ochrona ścisła
5	Centuria pospolita <i>Centaurium erythraea</i>	7	ochrona częściowa
6	Grzybienie białe <i>Nymphaea alba</i>	1	ochrona częściowa
7	Pokrzyk wilcza-jagoda <i>Atropa belladonna</i>	2	ochrona częściowa
8	Wawrzynek wilczełyko <i>Daphne mezereum</i>	16	ochrona częściowa
9	Zimowit jesienny <i>Colchicum autumnale</i>	1	ochrona częściowa
10	Lilia złotogłów <i>Lilium martagon</i>	16	ochrona ścisła
11	Gnieźnik leśny <i>Neottia nidus-avis</i>	3	ochrona częściowa
12	Buławnik wielkokwiatowy <i>Cephalanthera damasonium</i>	3	ochrona ścisła
13	Buławnik mieczolistny <i>Cephalanthera longifolia</i>	9	ochrona ścisła
14	Kruszczyk szerokolistny <i>Epipactis helleborine</i>	5	ochrona częściowa
15	Podkolan biały <i>Platanthera bifolia</i>	2	ochrona częściowa

Tabela nr 2. Wykaz stanowisk chronionych gatunków zwierząt na obszarze gminy Świdnica.

L.p.	Nazwa gatunku	Liczba stanowisk	Status ochrony
1	Śliz <i>Barbatula barbatula</i>	10	ochrona częściowa
2	Ropucha szara <i>Bufo bufo</i>	7	ochrona częściowa
3	Rzekotka drzewna <i>Hyla arborea</i>	2	ochrona ścisła
4	Żaba trawna <i>Rana temporaria</i>	10	ochrona częściowa
5	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	3	ochrona ścisła
6	Traszka zwyczajna <i>Triturus vulgaris</i>	5	ochrona częściowa
7	Padalec zwyczajny <i>Anguis fragilis</i>	11	ochrona częściowa
8	Jaszczurka zwinka <i>Lacerta agilis</i>	20	ochrona częściowa
9	Jaszczurka żyworodna <i>Lacerta vivipara</i>	11	ochrona częściowa
10	Zaskroniec zwyczajny <i>Natrix natrix</i>	6	ochrona częściowa
11	Cyraneczka <i>Anas crecca</i>	2	ochrona ścisła

L.p.	Nazwa gatunku	Liczba stanowisk	Status ochrony
12	Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	5	ochrona ścisła
13	Jastrząb <i>Accipiter gentilis</i>	16	ochrona ścisła
14	Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>	1	ochrona ścisła
15	Pustułka <i>Falco tinnunculus</i>	21	ochrona ścisła
16	Puszczyk uralski <i>Strix uralensis Pallas</i>	1	ochrona ścisła
17	Płomykówka <i>Tyto alba Scopoli</i>	1	ochrona ścisła
18	Gąsiorek <i>Lanius collurio</i>	5	ochrona ścisła
19	Srokosz <i>Lanius excubitor</i>	2	ochrona ścisła
20	Kruk <i>Corvus corax</i>	8	ochrona częściowa
21	Świergotek polny <i>Anthus campestris</i>	5	ochrona ścisła
22	Świergotek łąkowy <i>Anthus pratensis</i>	8	ochrona ścisła
23	Pliszka góraska <i>Motacilla cinerea Tunstall</i>	1	ochrona ścisła
24	Pliszka siwa <i>Motacilla alba</i>	-	ochrona ścisła
25	Pliszka żółta <i>Motacilla flava</i>	-	ochrona ścisła
26	Dzierlatka <i>Galerida cristata</i>	3	ochrona ścisła
27	Pluszcz <i>Cinclus cinclus</i>	2	ochrona ścisła
28	Czyż <i>Carduelis spinus</i>	4	ochrona ścisła
29	Słownik szary <i>Luscinia luscinia</i>	3	ochrona ścisła
30	Krętogłów <i>Jynx torquilla</i>	6	ochrona ścisła
31	Dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i>	3	ochrona ścisła
32	Dzięcioł duży <i>Dryocopus major</i>	-	ochrona ścisła
33	Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>	1	ochrona ścisła
34	Bogatka <i>Parus major</i>	-	ochrona ścisła
35	Dzwoniec <i>Chloris chloris</i>	-	ochrona ścisła
36	Kapturka <i>Sylvia atricapilla</i>	-	ochrona ścisła
37	Kos <i>Turdus merula</i>	-	ochrona ścisła
38	Kowalik <i>Sitta europaea</i>	-	ochrona ścisła
39	Kulczyk <i>Serinus serinus</i>	-	ochrona ścisła
40	Makolągwa <i>Linaria cannabina</i>	-	ochrona ścisła
41	Mazurek <i>Passer montanus</i>	-	ochrona ścisła
42	Muchołówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i>	-	ochrona ścisła
43	Myszołów <i>Buteo buteo</i>	-	ochrona ścisła
44	Pierwiosnek <i>Phylloscopus collybita</i>	-	ochrona ścisła
45	Potrzeszcz <i>Emberiza calandra</i>	-	ochrona ścisła
46	Rudzik <i>Erithacus rubecula</i>	-	ochrona ścisła
47	Sierpówka <i>Streptopelia decaocto</i>	-	ochrona ścisła
48	Skowronek <i>Alauda arvensis</i>	-	ochrona ścisła
49	Słownik rdzawy <i>Luscinia megarhynchos</i>	-	ochrona ścisła

L.p.	Nazwa gatunku	Liczba stanowisk	Status ochrony
50	Sroka <i>Pica pica</i>	-	ochrona częściowa
51	Szczygieł <i>Carduelis carduelis</i>	-	ochrona ścisła
52	Szpak <i>Sturnus vulgaris</i>	-	ochrona ścisła
53	Śpiewak <i>Turdus philomelos</i>	-	ochrona ścisła
54	Trznadel <i>Emberiza citrinella</i>	-	ochrona ścisła
55	Wilga <i>Oriolus oriolus</i>	-	ochrona ścisła
56	Wrona siwa <i>Corvus corone</i>	-	ochrona częściowa
57	Wróbel <i>Passer domesticus</i>	-	ochrona ścisła
58	Zaganiacz <i>Hippolais icterina</i>	-	ochrona ścisła
59	Zięba <i>Fringilla coelebs</i>	-	ochrona ścisła
60	Mroczek późny <i>Eptesicus serotinus</i> Schreber	16	ochrona ścisła
61	Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteini</i> Kuhl	13	ochrona ścisła
62	Nocek Brandta <i>Myotis brandtii</i> Eversmann	1	ochrona ścisła
63	Nocek rudy <i>Myotis daubentonii</i> Kuhl	32	ochrona ścisła
64	Nocek łydkowłosy <i>Myotis dasycneme</i> Boie	7	ochrona ścisła
65	Nocek duży <i>Myotis myotis</i> Borkhausen	16	ochrona ścisła
66	Nocek Natterera <i>Myotis nattereri</i> Kuhl	16	ochrona ścisła
67	Borowiaczek <i>Nuctalus leisleri</i> Kuhl	8	ochrona ścisła
68	Borowiec wielki <i>Nyctalus noctula</i> Schreber	28	ochrona ścisła
69	Karlik większy <i>Pipistrellus nathusii</i>	4	ochrona ścisła
70	Karlik malutki <i>Pipistrellus pipistrellus</i> Schreber	52	ochrona ścisła
71	Karlik drobny <i>Pipistrellus pygmaeus</i> Leach	1	ochrona ścisła
72	Gacek brunatny (wielkouch) <i>Plecotus auritus</i>	52	ochrona ścisła
73	Mroczek posrebrzany <i>Vespertilio murinus</i> Linnaeus	2	ochrona ścisła
74	Jeż zachodni <i>Erinaceus europaeus</i>	3	ochrona częściowa
75	Kret <i>Talpa europaea</i>	-	ochrona częściowa
76	Trzmiel kamiennik <i>Bombus lapidarius</i>	-	ochrona częściowa
77	Trzmiel ziemny <i>Bombus terrestris</i>	-	ochrona częściowa
78	Ślimak winniczek <i>Helix pomatia</i>	-	ochrona częściowa

Cenne są także zidentyfikowane miejscami na obszarze gminy płaty siedlisk przyrodniczych, wymienionych w Załączniku I tzw. Dyrektywy Siedliskowej UE. Są to następujące typy siedlisk:

- łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe *Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnion glutinoso-incanae* olsy źródliskowe o kodzie 91E0 - zidentyfikowano 5 tego typu siedlisk w południowej części obszaru gminy, a także płaty tego siedliska

w północno-zachodniej części przedmiotowego obszaru;

- kwaśne buczyny *Luzulo-Fagenion* 9110 – zidentyfikowano płat tego typu siedliska w południowo-wschodniej części gminy - na południe od Góry Brona;
- żyzne buczyny *Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion* 9130 - zidentyfikowano płat tego typu siedliska w południowo-wschodniej części obszaru gminy - w okolicach Góry Brona, Lubachowa;
- grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny *Galio- Carpinetum* , *Tilio – Carpinetum* 9170 – zidentyfikowano płat tego typu siedliska w południowej części gminy – na wschód od Lubachowa i Lutonii Górnej, w także w obrębie Mokrzyszów;
- kwaśne dąbrowy *Quercion robori-petraeae* 9190 - identyfikowano płaty tego typu siedliska w północno-zachodniej części gminy - w obrębie Mokrzyszów [Ruszelewicz A., listopad 2022 r.].

Przez południowo-zachodnią część gminy prowadzą fragmenty korytarzy ekologicznych Pogórze Sudeckie (KZ-7A), Góry Złote-Góry Sowie (GKZ-7B) oraz korytarza ekologicznego rzeki Bystrzyca.

4.2.11. Walory kulturowe.

Na obszarze gminy Świdnica zidentyfikowano stosunkowo dużo obiektów i obszarów posiadających wartość historyczną, kulturową lub naukową. Najcenniejsze z nich wpisano do rejestru zabytków – dotyczy to 56 zabytków nieruchomych (innych niż archeologiczne), 290 obiektów ruchomych oraz 23 zabytków archeologicznych. Ponadto na obszarze gminy Świdnica znajduje się 678 obiektów (innych niż archeologiczne), 25 układów ruralistycznych oraz 168 zabytków (stanowisk) archeologicznych wpisanych do gminnej/wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Na obszarze gminy Świdnica nie zidentyfikowano dotychczas obiektów: wpisanych na Listę Skarbów Dziedzictwa, uznanych za pomnik historii, ani obiektów, które można by uznać za dobra kultury współczesnej. Na obszarze gminy nie utworzono parku kulturowego.

4.3. Główne istniejące zagrożenia środowiska. Stan i jakość środowiska.

4.3.1. Powietrze atmosferyczne.

Przyczyną zanieczyszczeń powietrza na większości terenów zabudowanych jest głównie emisja niska. Źródłami tej emisji są przede wszystkim indywidualne źródła ciepła (tj. piece,

kominki i kotły). Takie indywidualne źródła zaopatrzenia w ciepło dominują także na obszarze gminy Świdnica (w gminie nie ma sieci ciepłowniczej). Są to w większości piece na paliwa węglowe. Placówki użyteczności publicznej zaopatrywane są w ciepło z lokalnych kotłowni na paliwo stałe, olej opałowy lub gaz [Program ochrony środowiska dla Gminy Świdnica...]. Jeśli do spalania tych paliw stosuje się technologie mało efektywne, to generują one znaczące ilości zanieczyszczeń. Zatem, biorąc pod uwagę znaczną ilość rozproszonych źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz stosowane w nich technologie, na obszarze gminy Świdnica mogą występować ponadnormatywne zanieczyszczenia powietrza, zwłaszcza w sezonie grzewczym.

Źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza na obszarze gminy jest również komunikacja. Z ruchem pojazdów samochodowych (spalaniem paliw w silnikach, ścieraniem jezdni, hamulców oraz opon) związane są emisje tlenków azotu i węgla, dwutlenku węgla oraz pyłów zawierających szkodliwe związki (np. kadm, ołów i nikiel). Ponadto jadące samochody mogą – w przypadku poruszania się po drogach ze zniszczoną nawierzchnią – powodować emisję wtórną, tj. unos pyłu z dróg. Uciążliwości związane z emisją zanieczyszczeń generowanych przez pojazdy najbardziej odczuwalne są na terenach osadniczych położonych w bezpośrednim i bliskim sąsiedztwie dróg przenoszących większe potoki ruchu. Dotychczas największe natężenie ruchu na obszarze gminy odnotowano na odcinkach drogi krajowej nr 35. Wzmoczone natężenie ruchu widoczne jest także na drogach wojewódzkich nr 379 i nr 382. Uciążliwości związane z emisją zanieczyszczeń generowanych przez pojazdy poruszające się ww. drogami najbardziej odczuwalne są na terenach położonych w ich bezpośrednim i bliskim sąsiedztwie, tj. miejscowościach: Boleścin, Grodziszcz, Modliszów, Mokreszów, Pszenno i Słotwina. Po wybudowaniu planowanej obwodnicy miasta Świdnica w ciągu drogi krajowej nr 35, a także planowanej obwodnicy Grodziszcz, należy spodziewać się przeniesienia co najmniej regionalnego ruchu pojazdów samochodowych na te nowe odcinki dróg. Dzięki temu źródło emisji zanieczyszczeń powietrza zostanie odsunięte od terenów zabudowanych powyższych miejscowości.

Źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza są także pociągi poruszające się liniami kolejowymi nr 137 i 285, które na odcinkach prowadzącym przez gminę Świdnica, nie zostały zelektryfikowane. Przy czym po linii 285 poruszają się pociągi hybrydowe. Wielkość tych emisji nie jest obecnie prawdopodobnie znacząca, jednak nie można tego stwierdzić jednoznacznie (brak ogólnodostępnych wyników badań).

Kolejnymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na przedmiotowym obszarze są działalności rolnicza i leśna, w tym maszyny i pojazdy służące do tych działalności – jeśli są wyposażone w silniki spalinowe (emisja gazów i pyłów). W przypadku działalności rolniczej zagrożeniem dla stanu jakości powietrza są także niewłaściwe „praktyki rolnicze”, takie jak: nieodpowiednie stosowanie nawozów (cząstki nawozów sztuczny i pestycydy roznoszą się w powietrzu) oraz praktykowane w Polsce nadal dość często (wiosną i jesienią) wypalanie traw i spalanie odpadów ogrodowych (praktyki te wpływają także negatywnie na różnorodność gatunkową lokalnej fauny i flory). Szkodliwe mogą być również emisje amoniaku ze źródeł rolniczych - przede wszystkim z obornika stosowanego na polach. Ponadto działalność rolnicza powoduje nasilenie pylenia z pól oraz erozji eolicznej (wietrznej).

Niekorzystne oddziaływanie na jakość powietrza może mieć też zabudowa zagrodowa, z której funkcjonowaniem mogą wiązać się emisje odorów. Z zebranych danych (m.in. w trakcie inwentaryzacji terenowej) nie wynika jednak, by w ramach istniejących na obszarze gminy Świdnica gospodarstw rolnych był prowadzony intensywny chów zwierząt, stanowiący znaczące źródło ww. negatywnych influencji.

Do źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego występujących na obszarze gminy Świdnica należy także działalność gospodarcza. Przy czym należy podkreślić, że w gminie nie ma dużych zakładów przemysłowych czy produkcyjnych – dogodne warunki i przemysłowy charakter, nie wpływają na wzmożony rozwój branży przemysłowej w gminie Świdnica. Na obszarze gminy nie ma zakładów, mających znaczący udział w emisji zanieczyszczeń do atmosfery powiatu świdnickiego.

W przyszłości źródłami niezorganizowanej emisji zanieczyszczeń powietrza o lokalnym zasięgu mogą być kopalnie wydobywające (metodą powierzchniową) kopaliny z udokumentowanych na obszarze gminy złóż, dotychczas nie eksploatowanych.

Badania i ocena jakości powietrza w Polsce prowadzone są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Według klasyfikacji stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*) gmina Świdnica należy do strefy dolnośląskiej (o kodzie PL0204). Na obszarze gminy nie ma stacji monitoringu jakości powietrza WIOŚ (dla powiatu świdnickiego jedyna stacja tego typu zlokalizowana jest w mieście Świdnica - przy ul. Folwarcznej 2). Niemniej możliwa jest ocena stanu jakości powietrza na obszarze gminy Świdnica, dzięki wynikom obiektywnego

szacowania wykonanego w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza wykonanego przez IOŚ-PIB.

Z danych zawartych w opracowaniu pt. *„Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Raport wojewódzki za rok 2024”* [GIOŚ Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska we Wrocławiu, 2025 r.] wynika, że w 2024 r. na obszarze gminy Świdnica, wystąpiło przekroczenie poziomu docelowego - dla średniej rocznej - zawartości w powietrzu benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10, ze względu na ochronę zdrowia ludzi. W całej strefie dolnośląskiej, w tym na obszarze opracowania, odnotowano także przekroczenie poziomu celu długoterminowego zawartości w powietrzu ozonu –ze względu na ochronę zdrowia ludzi. Nie odnotowano natomiast zanieczyszczenia powietrza ozonem wg kryterium poziomu docelowego. W zasięgu gminy Świdnica nie stwierdzono również ponadnormatywnych (przekraczających poziomy dopuszczalne czy docelowe) zawartości w powietrzu pozostałych z badanych substancji, tj.: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, pyłu zawieszonego PM2,5 oraz pyłu zawieszonego PM10 i zawartych w nim pierwiastków chemicznych (poza wyżej wymienionym benzo(a)pirenem).

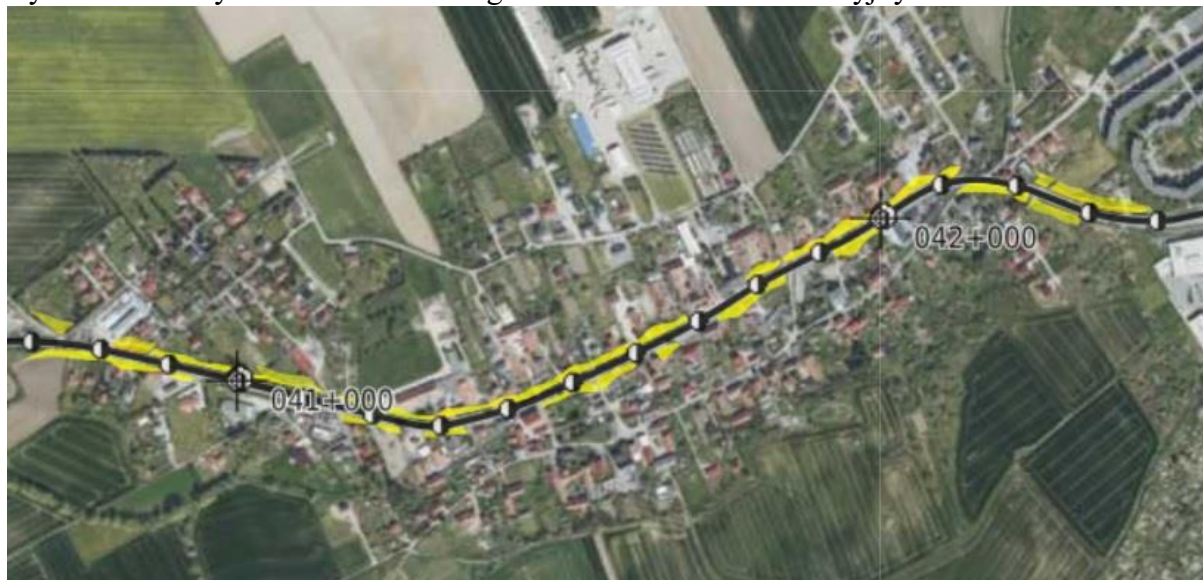
4.3.2. Klimat akustyczny.

Stan środowiska, ze względu na jego zanieczyszczenia hałasem, określa się za pomocą tzw. klimatu akustycznego, czyli zespołu zjawisk akustycznych występujących na danym obszarze, niezależnie od źródeł je wywołujących. Na klimat akustyczny obszaru gminy Świdnica wpływa wiele źródeł hałasu. Spośród nich komunikacja samochodowa i kolejowa uważane są za najbardziej uciążliwe dla ludzi.

Hałas komunikacyjny negatywnie wpływa przede wszystkim na mieszkańców terenów osadniczych położonych w bezpośrednim lub bliskim sąsiedztwie tras komunikacyjnych, przenoszących większe potoki ruchu. W przypadku gminy Świdnica problem ten może potencjalnie dotyczyć mieszkańców budynków położonych w bezpośrednim i bliskim sąsiedztwie drogi krajowej nr 35 lub dróg wojewódzkich nr 379 i nr 382. Przy czym, z danych zawartych w opracowaniu pt. *„Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego”* (przyjętym Uchwałą Nr IV/42/24 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 czerwca 2024 r.; Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2024 r. poz. 3745) wynika, że głównym źródłem hałasu komunikacyjnego na obszarze gminy Świdnica są odcinki drogi krajowej nr 35. Według aktualnej mapy akustycznej dla dróg krajowych województwa

dolnośląskiego, zagrożone hałasem komunikacyjnym od drogi krajowej nr 35 są tereny osadnicze wsi Słotwina (rys. nr 1) oraz kilka terenów we wsi Mokrzeszów (rys. nr 2) [Geoportal krajowy, GDDKiA, Mapy terenów zagrożonych hałasem...].

Rys. nr 1. Tereny we wsi Słotwina zagrożone hałasem komunikacyjnym.

Rys. nr 2. Tereny we wsi Mokrzeszów zagrożone hałasem komunikacyjnym.

Realizacja planowanej obwodnicy miasta Świdnica na trasie drogi krajowej nr 35, może przyczynić się do odciążenia obecnie intensywnie wykorzystywanych odcinków tej drogi, a co za tym idzie zmniejszenia poziomu hałasu komunikacyjnego na terenach położonych w jej bezpośrednim sąsiedztwie. Ruch tranzytowy może także przejąć planowany odcinek drogi ekspresowej S5 relacji Sobótka-Bolków (według ww. opracowania w przypadku budowy drogi S5 rozważane jest odstąpienie od realizacji obwodnicy miasta Świdnica w ciągu drogi krajowej nr 35).

Jak wspomniano już na początku niniejszego podrozdziału na obszarze gminy Świdnica źródłem emisji hałasu jest także pociągi poruszające się liniami kolejowymi, przecinającymi obszar gminy. Przejeżdżające tymi liniami pociągi generują hałas oraz wstrząsy i wibracje, będące źródłem tzw. hałasu toczenia, mające wpływ na pogorszenie lokalnego klimatu akustycznego na terenach położonych w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Jednak ze względu na braku ogólnodostępnych wyników pomiarów hałasu w otoczeniu świdnickich odcinków ww. linii kolejowych, określenie poziomu hałasu kolejowego i jego wpływu na otoczenie, nie jest możliwe.

Powszechnymi źródłami emisji hałasu na obszarach zurbanizowanych, w tym na części obszaru gminy Świdnica są także źródła tzw. hałasu gospodarczego, np. obiekty usługowe czy zakłady rzemieślnicze, w których hałas emitują różnego typu urządzenia - przy czym zakres oddziaływania danego zakładu na klimat akustyczny zależy w znacznym stopniu od profilu jego działalności oraz jego położenia względem terenów podlegających ochronie akustycznej. Obiekty te dodatkowo stanowią także źródło hałasu komunikacyjnego, powodowanego przez samochody dostawcze. Jednak biorąc pod uwagę powszechność tego typu źródeł hałasu, ograniczony czas (zazwyczaj krótkotrwały) i wielkość emisji (przeważnie niewielką), należy uznać, że nie wpływają one znacząco negatywnie na lokalny klimat akustyczny.

W przyszłości - w przypadku uzyskania koncesji na wydobywanie kopalin - źródłami emisji hałasu o lokalnym zasięgu mogą być kopalnie powstałe na potrzeby wydobywania kopalin ze złóż udokumentowanych na obszarze gminy, a dotychczas nie eksploatowanych.

Na obszarze gminy źródłami emisji hałasu są również napowietrzne linie elektroenergetyczne (pracy tych linii towarzyszy bowiem szum akustyczny, który z formalnego punktu widzenia kwalifikowany jest do kategorii hałasu) i stacje transformatorowe (hałas emitują pracujące autotransformatory, a także zjawisko ulotu z oszynowania i wprowadzań liniowych). Poziom hałasu generowanego przez powyższe

źródła prawdopodobnie nie przekracza dopuszczalnych norm. Potwierdzenie tej tezy wymagałoby jednak przeprowadzenia odpowiednich badań.

Emisje hałasu mogą być związane także z dominującym na obszarze gminy Świdnica zagospodarowaniem rolniczym i leśnym, w tym np. z pracą maszyn i pojazdów. Hałas ten płoszy zwierzęta bytujące w danym siedlisku. Jednak ze względu na sezonowość i dość krótki okres występowania tego typu hałasu (zwykle do dwóch miesięcy), nie powinien on znacząco negatywnie wpływać na środowisko. Jest to bowiem hałas o charakterze lokalnym i czasowym, ponadto związany zazwyczaj z terenami (pola uprawne, lasy), gdzie jego poziom nie jest normowany. Omawiany typ hałasu jest uciążliwy głównie dla operatorów maszyn rolniczych/leśnych, więc stosunkowo niewielkiej grupy ludzi.

4.3.3. Fauna i flora.

Zagrożenie dla fauny na obszarze gminy Świdnica stanowi przede wszystkim rozbudowa terenów osadniczych, sieci dróg i liniowych sieci infrastruktury technicznej. Zagrożeniem dla zwierząt – zwłaszcza ptaków – są także potencjalnie elektrownie wiatrowe i wolnostojące farmy fotowoltaiczne. Realizacja tych przedsięwzięć może wiązać się przede wszystkim z bezpośrednim zniszczeniem cennych obiektów i obszarów (stanowisk chronionych gatunków roślin i zwierząt, lasów oraz cennych siedlisk przyrodniczych), fragmentacją siedlisk.

Zagrożeniem dla fauny obszaru gminy Świdnica może być również chemizacja leśnictwa (stosowanie chemicznych środków do zwalczania chorób drzew) i rolnictwa (stosowanie nawozów i środków ochrony roślin, zwłaszcza w nieodpowiednich dawkach i okresach). Z gospodarką rolną, poza jej chemizacją, związane są takie zagrożenia dla fauny, jak zabiegi wykonywane sprzętem mechanicznym i wypalanie traw. Zabiegi te mogą powodować duże straty wśród zwierząt, zwłaszcza młodych osobników.

Poza powyższymi zagrożeniami dla fauny i flory, w opracowaniu pt. *„Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Świdnica”* wskazano także inne zagrożenia, w tym przede wszystkim występujące powszechnie:

- dla zwierząt - „usuwanie starych, dziuplastych i obumierających drzew oraz usuwanie zadrzewień śródpolnych (...). Istotny wpływ na stan zachowania fauny omawianego obszaru mają także zmiany siedliskowe (...) oraz zanieczyszczenie wód i środowiska (...) [Krameko Sp. z o.o., 2010 r.]. Zagrożenia powodowane bezpośrednią obecnością człowieka uznano za stosunkowo rzadkie.

- dla roślin - „procesy sukcesyjne, niszczenie stanowisk gatunków w wyniku prowadzenia gospodarki leśnej niezgodnie z planami urządzania lasu i uproszczonymi planami urządzania lasu, zaniechanie ekstensywnego użytkowania łąk i zwiększanie powierzchni pól uprawnych. W następstwie tych zagrożeń możliwe jest ustępowanie gatunków wrażliwych i zanikanie cennych z punktu widzenia przyrodniczego siedlisk” [Krameko Sp. z o.o., 2010 r.].

4.3.4. Wody powierzchniowe i podziemne.

Na obszarze gminy Świdnica na jakość wód mogą potencjalnie negatywnie wpływać: zanieczyszczenia pochodzenia przemysłowego (np. z nieszczelnych zbiorników paliw przy stacjach benzynowych itp.), bytowego (zrzuty/odcieki niezorganizowane ze źródeł komunalnych) i rolniczego (spływy powierzchniowe z pól). Środowisko gruntowo-wodne mogą także zanieczyszczać odpady deponowane w miejscach do tego nie przeznaczonych oraz odcieki z miejsc gromadzenia odpadów nie posiadających odpowiedniej izolacji od gruntu.

Z badań stanu jakości wód JCWPd nr 108, w zasięgu której leży obszar gminy Świdnica, przeprowadzonych w 2021 r. w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wynika, że wody tej JCWPd reprezentują klasę I (wg ogólnej klasy jakości wód) [GIOŚ, RWMS we Wrocławiu, 2022 r., Ocena jakości wód podziemnych...].

Z oceny stanu ekologicznego większości JCWP, w zasięgu których leży obszar gminy Świdnica (nie dokonano klasyfikacji jakości wód jedynie dla JCWP Jabłonec (RW600016134529), wykonanej na podstawie badań w latach 2016-2021 wynika, że wody tych JCWP reprezentują zły stan [GIOŚ), Portal jakości wód powierzchniowych].

Biorąc pod uwagę powyższe można stwierdzić, że zidentyfikowane emisje zanieczyszczeń do wód powierzchniowych (zarówno bezpośrednie, jak i pośrednie), wpływają negatywnie na ich stan.

4.3.5. Zagrożenie powodziowe.

Na obszarze gminy występuje zagrożenie powodziowe związane z rzekami Bystrzyca i Piława. Na obszarze gminy wyznaczono, w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne*, obszary szczególnego zagrożenia powodzią:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym.

W zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią występują określone ograniczenia w zagospodarowaniu, wynikające z przepisów odrębnych, w tym z art. 166 ust. 10 ww. ustawy *Prawo wodne*.

Na obszarze gminy Świdnica zidentyfikowano także obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, tj.: obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%, a także obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia wału przeciwpowodziowego w scenariuszu całkowitego zniszczenia obwałowania, przy wyznaczeniu których przyjęto przepływ o prawdopodobieństwie przewyższenia 1%.

Poza zagrożeniem powodzią na obszarze gminy znajdują się tereny zagrożone podtopieniami. Rozciągają się one wzdłuż świdnickiego odcinka Bystrzycy.

4.3.6. Zagrożenie osuwiskami.

Zgodnie z danymi z Systemu Osłony Przeciwośuwiskowej [PIG-PIB, SOP, Internet] na obszarze gminy Świdnica nie występują osuwiska. Nie zidentyfikowano tu dotychczas obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych.

4.3.7. Gleby.

Na obszarze gminy Świdnica na stan jakości gleb największy wpływ ma prawdopodobnie: gospodarka rolna, gospodarka wodno-ściekowa, komunikacja i przemysł. Ponadto wpływ na jakość gleb mają tu procesy erozyjne i stopień zakwaszenia gleb.

Ze względu na obecny sposób zagospodarowania obszaru gminy, prawdopodobnie największy wpływ na stan jakości gleb ma tu gospodarka rolna. Odziaływanie to na stan jakości gleb zależy od rodzaju i ilości stosowanych nawozów (np. nawozy azotowe powodują zakwaszenie gleb) oraz środków poprawiających właściwości gleb (np. stosowanie osadów ściekowych, a co za tym idzie możliwe deponowanie w glebie metali ciężkich). Mechaniczne zakwaszenie gleb jest problemem ogólnopolskim. Problem ten dotyczy także gleb w zasięgu gminy Świdnica. Bowiem z badań okręgowej Stacji Chemicznej we Wrocławiu, dotyczących

odczynu i zawartości przyswajalnych składników (fosforu, potasu i magnezu) w glebach użytkowanych rolniczo wynika, że na obszarze gminy Świdnica dominują gleby kwaśne (o pH 4,6 –5,5; gleby te zajmują około 30% ogółu użytków rolnych w gminie), a następnie gleby bardzo kwaśne (pH do 4,5; gleby te zajmują około 23% ogółu powierzchni użytków rolnych w gminie). Stan odczynu gleb wskazuje więc na konieczność wapnowania około 65% powierzchni użytkowanej rolniczo.

Poza zakwaszeniem, znacznej części gleb Polski, dotyczy także problem erozji. Podatność gleb użytków rolnych w zasięgu gminy Świdnica na erozję wietrzną, wyrażona w deflacji (rozumianej jako wywiewanie drobnych frakcji skalnych przez wiatr, z uwzględnieniem właściwości gleb, rzeźby terenu oraz warunków wietrznych) wynosi na przeważającej części użytków rolnych 20-50 (podatność słaba), a miejscami poniżej 20 (podatność bardzo słaba) lub powyżej 50 (podatność średnia) [Geoportal Dolnego Śląska]. Z kolei na erozję wodną powierzchniową silnie podatne są znaczne areale gleb w północnej i północno-wschodniej części gminy. Natomiast gleby w pozostałej części przedmiotowego obszaru są generalnie słabo podatne na erozję wodną [Geoportal Dolnego Śląska].

Jak wspomniano na początku niniejszego podrozdziału, potencjalnie niekorzystny wpływ na stan gleb ma także rozwój osadnictwa, w tym działalności przemysłowej, i komunikacji. Oddziaływanie to związane jest z potencjalnymi skażeniami gleb przez ścieki i odpady (jeśli nie są właściwie zagospodarowane) oraz przez suchy i mokry opad zanieczyszczeń, polegające na akumulacji w glebach związków chemicznych oraz metali ciężkich. Jeśli oddziaływania te występują, to mają charakter długotrwały, ale o ograniczonym zasięgu przestrzennym (koncentrują się wokół lokalnych kotłowni wykorzystujących paliwa konwencjonalne w celach grzewczych oraz do pasów przydrożnych wzdłuż dróg publicznych, w tym zwłaszcza tych przenoszących większe potoki ruchu).

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu - w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska - prowadzi wieloletnie badania stopnia zanieczyszczenia gleb na obszarach bezpośredniego zagrożenia zanieczyszczeniami w województwie dolnośląskim. Do takich obszarów zakwalifikowano m.in. obszar wokół cukrowni „Świdnica” w Pszennie. Z badań prowadzonych w latach 2010-2015 wynika, że na ww. obszarze nie odnotowano przekroczenia stężeń metali ciężkich w stosunku do wartości dopuszczalnych wskazanych w obowiązującym wówczas *rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r.*

w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. z 2002 r., Nr 165, poz. 1359) [WIOŚ we Wrocławiu, wrzesień 2016 r.].

„Zgodnie z oceną jakości gleb użytkowanych rolniczo przeprowadzoną przez WIOŚ we Wrocławiu na terenie powiatu świdnickiego znajduje się jeden punkt pomiarowo-kontrolny monitoringu chemizmu gleb ornych. Zlokalizowany jest w miejscowości Pastuchów, gmina Jaworzyna Śląska. Gleby powiatu świdnickiego zaklasyfikowano do zerowego stopnia zanieczyszczenia metalami ciężkimi. Stopień 0 wg. IUNG świadczy o zawartości naturalnej. Jedynie w przypadku WWA stwierdzono zawartość podwyższoną (stopień I)” [Program ochrony środowiska dla powiatu...].

Według informacji zawartych w rejestrze historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, prowadzonym przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, na obszarze gminy Świdnica zidentyfikowano tereny wpisane do rejestru bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku. Tereny te znajdują się w Mokrzeszowie i w Bystrzycy Górnej [GDOŚ, geoserwis mapy].

Na obszarze gminy Świdnica nie ma terenów, na których występują potencjalne historyczne zanieczyszczenia powierzchni ziemi.

4.3.8. Krajobraz.

Zagrożeniem dla naturalnego krajobrazu w zasięgu obszaru gminy Świdnica jest rozpraszanie zabudowy. Zagrożeniem dla lokalnego krajobrazu jest także realizacja form zagospodarowania obcych w nim, w tym szczególnie lokalizacja nowych obiektów kubaturowych stanowiących dominanty architektoniczne, w tym w zasięgu obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, objętych ochroną prawną.

4.3.9. Promieniowanie elektromagnetyczne.

Źródłami promieniowania elektromagnetycznego zlokalizowane na obszarze gminy Świdnica są: napowietrzne linie elektroenergetyczne o napięciu 110 kV (i wyższym), stacje transformatorowe oraz nadajniki stacji bazowych telefonii komórkowej i nadajniki CB-radio. Obecnie przez obszar gminy przebiegają linie elektroenergetyczne wysokiego i najwyższych napięć (400 kV, 220 kV i 110 kV). Linie te zbiegają się w dużej stacji elektroenergetycznej 400/220/110 kV, położonej na zachód od wsi Mokrzeszów, w bliskim sąsiedztwie z miastem Świebodzice. Ponadto na obszarze gminy znajduje się sieć dystrybucyjna, składająca się

z linii elektroenergetycznych 20 kV i 0,4 kV oraz stacji transformatorowych (110/20 kV i 20/0,4 kV).

Na wartości i rozkłady pól pod liniami elektroenergetycznymi wpływa wiele czynników, w tym m.in.: konstrukcja linii, jej napięcie i sposób zagospodarowania jej otoczenia. Nie ma ogólnodostępnych informacji dotyczących pomiarów i ich wyników dotyczących pól elektromagnetycznych w pobliżu linii elektroenergetycznych, prowadzących przez przedmiotowy obszar. Prawdopodobnie jednak wartości te nie przekraczają poziomów dopuszczalnych, gdyż obligują do tego przepisy odrębne - funkcjonowanie napowietrznych linii elektroenergetycznych nie może powodować przekroczenia wartości granicznych oddziaływań określonych w przepisach, poza obszarem pasa technologicznego linii. Z przepisów wynika także, że w zasięgu tego obszaru powinien obowiązywać zakaz lokalizacji budynków mieszkalnych oraz innych przeznaczonych na stały pobyt ludzi.

Źródłem pola elektromagnetycznego niskiej częstotliwości są także urządzenia stosowane w stacjach elektroenergetycznych, o czym wspomniano na początku niniejszego podrozdziału. W skład stacji transformatorowych wchodzi wiele elementów emitujących pola o różnych poziomach, wpływających na siebie nawzajem. Dlatego określenie natężenia pola elektromagnetycznego emitowanego z danej stacji, możliwe jest wyłącznie w oparciu o badania.

Spośród źródeł pola elektromagnetycznego średniej częstotliwości zapewne najbardziej powszechne są urządzenia CB-radio. Jednak ich wpływ na naturalny klimat elektroenergetyczny środowiska jest prawdopodobnie niewielki, gdyż urządzenia te pracują przy określonych (bezpiecznych dla środowiska) standardach emisji promieniowania elektromagnetycznego.

Źródłami pola elektromagnetycznego średniej częstotliwości są również anteny nadawcze stacji bazowych telefonii komórkowych. Na obszarze gminy Świdnica znajduje się obecnie 6 stacji bazowych telefonii komórkowej. Leżą one w: Burkatowie (tzw. Młyn Burkatów), Krzyżowej (na działce ewidencyjnej nr 20/2), Lubachowie (na działce ewidencyjnej nr 54/1), Lutonii Górnej (na działce ewidencyjnej nr 355), Mokrzyszowie (na działce ewidencyjnej nr 818/4) i w Pszennie (przy ul. Fabrycznej 1) [BTSearch]. Miejsca lokalizacji stacji są trudnodostępne dla ludzi, więc pole elektromagnetyczne generowane przez anteny nie stanowi bezpośredniego zagrożenia dla stanu zdrowia ludzi. Bowiem „w otoczeniu typowych stacji bazowych telefonii komórkowej GSM pola elektromagnetyczne o wartościach granicznych” (zgodnie z normami Europejskiego Instytutu Norm Telekomunikacyjnych maksymalna moc

stacji GSM nie może przekroczyć 320 watów) „występują nie dalej niż kilkadziesiąt metrów od samych anten – na wysokości zainstalowania tych anten. Odległość kilkudziesięciu metrów dotyczy jedynie osi głównych wiązek promieniowania anten” [Różycki S., 2011 r.].

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*. Badania takie prowadzi się w cyklach 3-letnich. Dotychczas badania poziomów pól elektromagnetycznych prowadzono w różnych punktach położonych na obszarze powiatu świdnickiego, ale nie w zasięgu gminy Świdnica.

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY.

Jak wspomniano już w poprzednim rozdziale w zasięgu obszaru gminy Świdnica nie występują obecnie szczególne problemy ochrony środowiska. Istniejące na omawianym obszarze zainwestowanie, nie stanowi źródeł znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko, z wyjątkiem wpływu na stan jakości JCWP, który jest zły.

Struktura przestrzenno-funkcjonalna gminy ukształtowana w przeciągu ostatnich dziesięcioleci, pod wpływem uwarunkowań przyrodniczych, kulturowych i społecznych, jest już względnie trwała i nie ulegnie w przyszłości istotnym zmianom, chociaż wciąż podlega rozwojowi. Przy czym realizacja ustaleń projektu planu ogólnego gminy Świdnica prawdopodobnie zwiększy presję na środowisko. Bowiem w jej wyniku może powiększyć się - w niektórych częściach gminy - areał terenów zabudowanych (z których funkcjonowaniem i użytkowaniem związane są negatywne influencje, np.: emisje ścieków, odpadów czy zanieczyszczeń do powietrza) – głównie w ramach stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową (SJ, SW), stref wielofunkcyjnych z zabudową zagrodową (SW), stref gospodarczych (SP). Niemniej wyznaczając w analizowanym projekcie strefy planistyczne, w tym na dotychczasowych terenach otwartych, a predysponowanych w projekcie planu ogólnego gminy do zabudowy, wzięto pod uwagę szereg uwarunkowań, w tym m.in.: występowanie obiektów i obszarów chronionych, klasyfikację gleb, zagrożenie powodziowe oraz walory krajobrazowe. Przez to zminimalizowano możliwość powstania nowych źródeł znaczących negatywnych wpływów na środowisko, w miejscach najbardziej wrażliwych na różnego typu oddziaływania.

6. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY.

Odstąpienie od uchwalenia planu ogólnego gminy Świdnica spowodowałoby brak możliwości rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy. Wiązałoby się to z brakiem, po wygaśnięciu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, możliwości dokonania zmian w dotychczasowej strukturze użytkowania gruntów, a więc i strukturze przyrodniczej obszaru gminy. Doprowadziłoby to do pozostawienia obecnego stanu planistycznego, tj. możliwości realizacji wyłącznie ustaleń obowiązujących planów miejscowych, bez możliwości ich zmiany ani sporządzania nowych tego typu dokumentów. Brak uchwalenia planu ogólnego gminy wiązałby się także z brakiem możliwości wydawania nowych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Brak planu ogólnego gminy Świdnica zablokowałby zatem możliwości kształtowania przestrzeni zgodnie z obecnymi uwarunkowaniami i potrzebami. Tym samym znacząco ograniczona byłaby możliwość podejmowania działań, mających na celu racjonalny rozwój gminy nie tylko w sferze zagospodarowania przestrzennego (np.: wskazanie nowych, racjonalnie rozmieszczonych terenów głównie dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej), ale również w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego, w kierunku zgodnym z oczekiwaniami Władz i mieszkańców gminy oraz potencjalnych inwestorów. Mogłoby to spowodować niekorzystne skutki społeczno-ekonomiczne.

7. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY.

Ochrona środowiska jest realizowana w Polsce poprzez odpowiednie akty prawne, w tym ustawy i rozporządzenia. Jest to częściowo wynikiem celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym. Za jeden z najważniejszych krajowych aktów prawnych dotyczących ochrony środowiska należy uznać wspomnianą już wcześniej ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, na podstawie której sporządzona została niniejsza Prognoza. Przywołana

ustawa jest częściowo wynikiem ustaleń międzynarodowych - w Artykule 14 *Konwencji o Różnorodności Biologicznej* (sporządzonej w Rio de Janeiro w dniu 5 czerwca 1992 r.) określona została potrzeba wykonywania ocen oddziaływania na środowisko dla projektów, które mogą mieć istotne negatywne skutki dla różnorodności biologicznej (w celu uniknięcia lub zmniejszenia takich skutków). Ponadto treść ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko jest wynikiem wdrożenia do prawa polskiego dyrektyw Wspólnoty Europejskiej, wśród których można wymienić:

- *dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko*, której celem jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju - poprzez zapewnienie, że zgodnie z powyższą dyrektywą dokonywana jest ocena wpływu na środowisko niektórych planów i programów, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko;
- *dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG*, której celem jest m.in. zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska jako całości poprzez stosowanie zasady przezorności (przewidywania ewentualnych negatywnych skutków działań) i prewencji (zapobiegania zanieczyszczeniom i likwidacji ich u źródła).

Do dokumentów rangi międzynarodowej, które wymieniają istotne cele z punktu widzenia planu ogólnego gminy, które uwzględniono przy sporządzaniu przedmiotowego projektu – w zakresie możliwym dla tego aktu planowania przestrzennego należą:

- *Konwencję o różnorodności biologicznej*, sporządzoną w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r. - konwencja ta ma trzy cele: ochronę różnorodności biologicznej, zrównoważone użytkowanie jej elementów oraz uczciwy i sprawiedliwy podział korzyści wynikających z wykorzystania zasobów genetycznych. Biorąc pod uwagę jej ustalenia, sporządzono niniejszą Prognozę dotyczącą ustaleń projektu planu ogólnego gminy. Ponadto w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica stworzono warunki dla realizacji powyższych celów konwencji (dwóch pierwszych), poprzez określenie

takich warunków dla rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy, które uwzględniają potrzebę ochrony bioróżnorodności i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska;

- *VIII Wspólnotowy Program Działań w zakresie Środowiska Naturalnego*, przyjęty decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/591 z dnia 6 kwietnia 2022 r. w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2030 r. – w programie tym zawarto 6 priorytetowych celów tematycznych: ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, adaptacja do zmiany klimatu, model regeneracyjnego wzrostu, zerowy poziom emisji zanieczyszczeń, ochrona i przywrócenie bioróżnorodności oraz ograniczenie głównych skutków środowiskowo-klimatycznych związanych z produkcją i konsumpcją. Spośród tych celów istotne w kontekście planu ogólnego gminy wydają się cele związane z:
 - adaptacją do zmian klimatu - cel ten uwzględniono w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica m.in. poprzez np. zachowanie istniejącego zasadniczego układu błękitno-zielonej infrastruktury i umożliwienie jego rozwoju (poprzez zawarcie w profilach różnych stref planistycznych terenów zieleni czy wód; poprzez ustalenie wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej), a także poprzez ograniczenie wprowadzenia nowej zabudowy na obszary szczególnego zagrożenia powodzią – by umożliwić swobodny przepływ wód powodziowych i jednocześnie zminimalizować potencjalne straty ekonomiczne dla mieszkańców gminy;
 - ochroną bioróżnorodności – cel ten uwzględniono w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica m.in. poprzez ustalenie w wybranych strefach planistycznych wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, a także dopuszczenie w profilach funkcjonalnych stref wielofunkcyjnych z zabudową o funkcji mieszkaniowej (SJ, SW i SZ) terenów nie konfliktowych względem funkcji mieszkaniowej;
- *Europejską Konwencję Krajobrazową*, sporządzoną we Florencji dnia 20 października 2000 r. – celem tej konwencji jest promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu. Cel ten ma być osiągnięty m.in. poprzez „uwzględniania kwestii krajobrazowych we wszelkich działaniach związanych z zarządzaniem przestrzenią”; cel ten uwzględniono sporządzając projekt planu ogólnego gminy Świdnica. Bowiem ustalone w nim ogólne wartości: maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy i maksymalnego udziału powierzchni

zabudowy w większości wyznaczonych stref planistycznych, dają możliwość kształtowanie krajobrazu w zasięgu tych stref planistycznych.

Sporządzając przedmiotowy projekt planu ogólnego kierowano się przede wszystkim zasadą zrównoważonego rozwoju - stwarzając warunki dla rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy Świdnica, z uwzględnieniem potencjalnego negatywnego oddziaływania nowego zagospodarowania na środowisko. Jednocześnie wskazując w przedmiotowym projekcie gminne standardy urbanistyczne, wzięto pod uwagę m.in. potrzebę utrzymywania odpowiedniego stanu środowiska. Można uznać, że kierując się powyższymi zasadami w omawianym projekcie planu ogólnego gminy uwzględniono krajową politykę ochrony środowiska.

Poza powyższymi dokumentami, sporządzając analizowany projekt planu ogólnego gminy wzięto pod uwagę także ustalenia *Programu wodno-środowiskowego kraju* wraz z aktualizacją oraz *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego*, o czym mowa szerzej w podrozdziale 2.2.

Reasumując, regulacje zawarte w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica uwzględniają – w możliwym dla tego typu aktu planowania przestrzennego zakresie - realizację celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym i krajowym.

8. ANALIZA ROZWIĄZAŃ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH I USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO. IDENTYFIKACJA KATEGORII ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.

8.1. Ustalenia i rozwiązania projektu planu ogólnego.

Jak wspomniano już w podrozdziale 2.1. plan ogólny jest nowym aktem prawa miejscowego. Jego zakres i forma są jednoznacznie określone w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* i wydanych na jej podstawie przepisach wykonawczych.

Plan ogólny ma wyłącznie formę cyfrową - w postaci danych przestrzennych, o których mowa w art. 67a ust. 3a ww. ustawy. Taka jego forma jest szczególna, w porównaniu z formami innych aktów planowania przestrzennego (składających się z pliku tekstowego i rysunków, sporządzanych często w formie papierowej). Brak części tekstowej planu ogólnego, także stanowi wyjątek na tle innych aktów planowania przestrzennego. Zatem zarówno sporządzenie projektu tego aktu planowania przestrzennego, jak i zapoznanie się

z jego ustaleniami, wymaga zastosowania odpowiednich narzędzi technicznych (dedykowanej Wtyczki APP2 oraz przeglądarki danych przestrzennych).

Zasadniczo ustalenia planu ogólnego gminy – wg założeń ustawodawcy – są dość ogólne i odnoszą się tylko do kilku „zagadnień”, tj.:

- muszą zawierać strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne (wg art. 13a ust. 4 pkt 1 ww. ustawy); przy czym gminne standardy urbanistyczne obejmują gminny katalog stref planistycznych oraz mogą obejmować gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej;
- mogą określać obszary uzupełnienia zabudowy oraz obszary zabudowy śródmiejskiej (wg art. 13a ust. 4 pkt 2 ww. ustawy).

Do tego zarówno katalog stref planistycznych, jak gminnych standardów urbanistycznych jest ściśle określony (odpowiednio w art. 13c ust. 2 i w art. 13e ww. ustawy). Konkretny, zamknięty i dość skromny jest także katalog profili funkcjonalnych stref planistycznych, tj. grup przeznaczeń terenów w danej strefie planistycznej. Profile te dzieli się na podstawowe i dodatkowe, a w każdej grupie profili funkcjonalnych dla danej strefy zawarto wybrane przeznaczenia terenów - zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w *sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów*. Przy czym profile podstawowe poszczególnych stref planistycznych są stałe – oznacza to, że wyznaczając w projekcie planu ogólnego gminy daną strefę, zawsze zawiera ona wszystkie z przeznaczeń terenów z profilu funkcjonalnego podstawowego; nie można np. zrezygnować z któregoś z terenów z tego profilu w danej strefie. Natomiast określenie w danej strefie planistycznej przeznaczeń terenów z dodatkowego profilu funkcjonalnego jest dowolne – możliwe jest dopuszczenie całego katalogu przeznaczeń terenów z tego profilu lub tylko wybranych, co zależy od lokalnych uwarunkowań, potrzeb i polityki rozwoju funkcjonalno-przestrzennego.

Należy także podkreślić, że każde z przeznaczeń terenów, niezależnie czy znajduje się w profilu podstawowym czy dodatkowym, w ramach danej strefy planistycznej jest równorzędne, gdyż plan ogólny gminy nie wskazuje proporcji pomiędzy dopuszczonymi w danej strefie przeznaczeniami terenów. Uszczegółowienie to nastąpi na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wyjaśnia się bowiem, że **ustalenia planu ogólnego gminy nie przesądzają o możliwości realizacji jakichkolwiek inwestycji, w tym zabudowy, ani o ich parametrach**. Ten akt planowania przestrzennego ustala

natomiast potencjalne, przyszłe przeznaczenia terenów i ich minimalne/maksymalne ramy (w ramach profili funkcjonalnych oraz ustalonych wskaźników). **Ostateczne przeznaczenie danego terenu i zasady jego zagospodarowania zostaną ustalone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu**, które będą musiały być zgodne (w zakresie wskazanym w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) z planem ogólnym gminy (po jego uchwaleniu).

Biorąc pod uwagę powyższe, realizując cel przystąpienia do sporządzenia projektu planu ogólnego gminy Świdnica, na obszarze nim objętym wydzielono **12 stref planistycznych**:

- 1) strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (SW);
- 2) strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ);
- 3) strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową (SZ);
- 4) strefy usługowe (SU);
- 5) strefę handlu wielkopowierzchniowego (SH);
- 6) strefy gospodarcze (SP);
- 7) strefy produkcji rolniczej (SR);
- 8) strefy infrastrukturalne (SI);
- 9) strefy zieleni i rekreacji (SN);
- 10) strefy cmentarzy (SC);
- 11) strefy otwarte (SO);
- 12) strefy komunikacyjne (SK).

Wyznaczone w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica strefy planistyczne w przeważającej części adaptują przeznaczenie terenów - istniejące (faktyczne) lub ustalone w obowiązujących planach miejscowych. Jednocześnie zasadniczo wyznaczone w przedmiotowym projekcie planu ogólnego strefy planistyczne stanowią kontynuację polityki przestrzennej gminy zawartej w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Tym samym, projekt planu ogólnego gminy pomimo, iż jest nowym aktem planowania przestrzennego, pozwoli zasadniczo na kontynuację dotychczasowej, wieloletniej polityki rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy Świdnica i jednocześnie jej modyfikację, uwzględniającą obecne uwarunkowania i potrzeby.

Jak wspomniano już powyżej wyznaczając w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica strefy planistyczne uwzględniono m.in. istniejące zagospodarowanie i przeznaczenia terenów ustalone w obowiązujących planach miejscowych. Przy czym przeznaczenia te niejako

„dopasowano” do stref planistycznych, biorąc przy tym pod uwagę np. umożliwienie rozwoju w zasięgu stref różnych form zagospodarowania (w ramach profili funkcjonalnych), w tym zmian ustaleń obowiązujących planów miejscowych. Poza tym w przedmiotowym projekcie wskazano nowe (względem powyższych) kierunki zagospodarowania terenów tak, aby umożliwić rozwój funkcjonalno-przestrzenny gminy zgodny z aktualnymi potrzebami jej mieszkańców, lokalnych inwestorów i Władz. Spośród nowych inwestycji ważnych w skali gminy należy wskazać przede wszystkim możliwość lokalizacji nowej zabudowy o funkcji mieszkaniowej (w wybranych strefach SJ na obszarze całej gminy, a także w niektórych strefach SW – głównie w obrębach Słotwina i Komorów), zabudowy zagrodowej (w niektórych strefach SZ na obszarze całej gminy) czy związanej z produkcją rolniczą (w strefach produkcji rolniczej w obrębach Witoszów Górny, Burkatów i Lutomia Dolna), a także zabudowy gospodarczej (w niektórych strefach SP – głównie w obrębach Wilków, Bolescin i Pszenno) oraz możliwość lokalizacji naziemnych instalacji OZE, tj.:

- 1) elektrowni wiatrowych - w strefach otwartych o symbolach: „2SO”, „7SO”, „21SO”, „24SO”, „26SO”, „30SO”, „113SO”, „118SO”, „122SO”, „146SO”, „147SO”, „151SO”, „152SO”, „162SO”, „164SO”, „166SO”, „173SO”, „195SO”, „199SO”, a także w strefie produkcji rolniczej oznaczonej symbolem „6SR”.
- 2) elektrowni słonecznych - w zasięgu stref otwartych o symbolach: „2SO”, „7SO”, „14SO”, „15SO”, „16SO”, „18SO”, „19SO”, „20SO”, „21SO”, „23SO”, „24SO”, „25SO”, „26SO”, „29SO”, „30SO”, „31SO”, „39SO”, „43SO”, „44SO”, „45SO”, „56SO”, „59SO”, „63SO”, „64SO”, „65SO”, „66SO”, „67SO”, „68SO”, „89SO”, „92SO”, „94SO”, „98SO”, „99SO”, „108SO”, „109SO”, „113SO”, „114SO”, „116SO”, „117SO”, „118SO”, „120SO”, „122SO”, „125SO”, „127SO”, „129SO”, „130SO”, „131SO”, „132SO”, „135SO”, „138SO”, „139SO”, „141SO”, „145SO”, „151SO”, „152SO”, „157SO”, „158SO”, „159SO”, „162SO”, „165SO”, „168SO”, „169SO”, „173SO”, „175SO”, „176SO”, „177SO”, „185SO”, „188SO”, „189SO”, „190SO”, „195SO”, „198SO”, „199SO”, „201SO”, „202SO”, „203SO”, „209SO”;
- 3) biogazowni - w strefach otwartych o symbolach: „24SO”, „25SO”, „43SO”, „44SO”, „117SO”, „118SO”, „151SO”, „152SO”, „165SO”, „173SO”, „175SO”, „188SO”, „201SO”.

Wyznaczając nowe strefy wielofunkcyjne z zabudową o funkcji mieszkaniowej uwzględniono także wyniki bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę o funkcji mieszkaniowej. Należy przy tym podkreślić, że w przedmiotowym projekcie nowych stref dla

zabudowy o funkcji mieszkaniowej (tj. na terenach innych niż z zabudową już istniejącą, przeznaczonych dla zabudowy mieszkaniowej w obowiązujących planach miejscowych i w zasięgu „bazowych” OUZ) jest stosunkowo mało – zajmują one powierzchnię 119,74 ha (przy ogólnej powierzchni stref SJ, SW i SZ wynoszącej 1969,23 ha).

W ramach **gminnego katalogu stref planistycznych** w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica, dla każdej z wyznaczonych w tym projekcie stref planistycznych wskazano profile funkcjonalne oraz ustalono wskaźniki, o których mowa w art. 13e ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*. Przy czym w przedmiotowym planie ogólnym gminy ustalono wyłącznie obligatoryjne wskaźniki i parametry. Warto wyjaśnić, że w omawianym projekcie planu ogólnego w profilach funkcjonalnych każdej z wyznaczonych stref planistycznych wskazano tereny ogrodów działkowych, uwzględniając przy tym rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. *w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów*.

Jak wspomniano powyżej w gminnym katalogu stref planistycznych, poza profilami funkcjonalnymi stref planistycznych, w analizowanym projekcie określono wartości: maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy, wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej – dla większości stref planistycznych. Wielkości omawianych wskaźników ustalono przede wszystkim w oparciu o istniejące zagospodarowanie, ustalenia obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz założony w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica rozwój danej strefy. Uwzględniono przy tym także poniekąd wnioski złożone do przedmiotowego projektu planu ogólnego, a także lokalne uwarunkowania, w tym zwłaszcza potrzebę zachowania ładu przestrzennego i ochrony walorów przyrodniczych i zabytkowych. W rezultacie przyjęte w analizowanym projekcie planu ogólnego gminy wielkości wskaźników urbanistycznych nie zawsze powielają przyjęte już w obowiązujących planach miejscowych. Wartości przyjętych wskaźników zostały bowiem dobrane przede wszystkim tak, aby umożliwić w miarę elastyczny rozwój danej strefy, oczywiście przy uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań. Wzięto przy tym pod uwagę wielofunkcyjność poszczególnych stref planistycznych, a przy tym fakt, że wskaźniki te np. w strefach SW i SJ odnoszą się nie tylko dla zabudowy mieszkaniowej, ale także np. usługowej.

W projekcie planu ogólnego gminy Świdnica nie ustalono gminnych standardów urbanistycznych w zakresie standardów dostępności infrastruktury społecznej, ani dostępności do obszarów zieleni publicznej. Uznano bowiem, biorąc pod uwagę obecną strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy, że nie ma potrzeby ich określenia.

Jak wspomniano na początku niniejszego podrozdziału w projekcie planu ogólnego gminy poza strefami planistycznymi i gminnymi standardami urbanistycznymi można wyznaczyć obszary uzupełnienia zabudowy oraz obszary zabudowy śródmiejskiej – są to fakultatywne elementy planu ogólnego (wg art. 13a ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*). Ich wyznaczenie zależy więc od lokalnych potrzeb i uwarunkowań zidentyfikowanych na obszarze danej gminy.

Spośród ww. nieobligatoryjnych elementów planu ogólnego w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica **wyznaczono obszary uzupełnienia zabudowy (OUZ)**. Obszary te wskazano w oparciu o zasady określone w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. *w sprawie sposobu wyznaczania obszarów uzupełniania zabudowy w planie ogólnym gminy*. Wyznaczenie tego obszaru ma zasadniczo służyć:

- ograniczeniu przestrzeni, w której możliwe będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy (zasadniczo po uchwaleniu planu ogólnego gminy jednym z warunków wydawania decyzji o warunkach zabudowy, będzie położenie terenu, dla którego wydawana będzie decyzja, na obszarze uzupełnienia zabudowy - z wyjątkiem pewnych inwestycji, wyszczególnionych w art. 61 ust. 2 i 3 ustawy);
- uproszczeniu i skróceniu procedur zmiany planów miejscowych (na obszarach objętych dotychczas miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego) w przypadku objęcia nimi gruntów wysokich klas bonitacyjnych, gdyż sporządzając plan miejscowy na obszarze, na którym wyznaczono OUZ, nie trzeba będzie wnioskować o zmianę przeznaczenia gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I-III na cele nierolnicze i nieleśne (art. 7 ust. 2a ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych*; Dz. U. z 2024 r. poz. 82).

Należy także wyjaśnić, że wyznaczenie OUZ w zasięgu obszarów objętych planami miejscowymi służy możliwości rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy na tych obszarach, w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, w przypadku stwierdzenia nieważności planu miejscowego.

Obszary uzupełnienia zabudowy w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica wyznaczono we wszystkich istniejących układach osadniczych na obszarze gminy. Wskazując zasięg powyższych obszarów, wzięto pod uwagę także wyniki bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, mając na względzie z jednej strony umożliwienie rozwoju zabudowy o funkcji mieszkaniowej na obszarze gminy, a z drugiej strony dążenie Władz Gminy do tego, aby rozwój funkcjonalno-przestrzenny gminy nadal postępował w sposób uporządkowany. Dlatego w przedmiotowym projekcie planu ogólnego gminy jedynie nieznacznie rozszerzono granice obszaru uzupełnienia zabudowy w Wieruszowie (o 1,29 ha, nie przekraczając przy tym maksymalnej powierzchni powiększenia obszarów uzupełnienia zabudowy wynoszącego 222,08 ha).

Biorąc pod uwagę lokalne uwarunkowania oraz politykę przestrzenną gminy Świdnica, ograniczono zasięgi wybranych bazowych obszarów uzupełnienia zabudowy na terenach, na których te OUZ obejmowały strefy otwarte, a także w zasięgu: obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, pasów technologicznych przesyłowych linii elektroenergetycznych, zabytkowych zespołów (zgodnie z wytycznymi Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu) i w sąsiedztwie linii kolejowych. Pomniejszenia te wynoszą łącznie 73,68 ha.

W przedmiotowym projekcie planu ogólnego **nie wyznaczono obszaru zabudowy śródmiejskiej**. Bowiem nie ma przesłanek do wyznaczenia tego obszaru w zasięgu gminy wiejskiej, jaką jest Świdnica.

Urzeczywistnienie ustaleń analizowanego projektu planu ogólnego gminy, może wiązać się z wystąpieniem pośrednich oddziaływań na środowisko, w tym potencjalnie negatywnych. Kategorie tych influencji i ich skutki dla różnych komponentów środowiska omówiono w podrozdziale 8.2.

8.2. Ocena potencjalnych oddziaływań na środowisko ustaleń i rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych projektu planu ogólnego.

Przed wszystkim należy wyjaśnić, że zakres i forma projektu planu ogólnego gminy nie pozwalają na jednoznacznie stwierdzenie wpływu ustaleń tego dokumentu na środowisko. Bowiem, jak wspomniano już w podrozdziale 8.1., ustalenia projektu planu ogólnego w zakresie stref planistycznych czy parametrów i wskaźników urbanistycznych, wskazują jedynie pewne ramy dla realizacji przyszłych przedsięwzięć. **Plan ogólny gminy nie**

przesądza o przeznaczeniu danego terenu i zasadach jego zagospodarowania. Możliwość realizacji przewidzianego w projekcie planu ogólnego gminy zagospodarowania w danej strefie planistycznej, zostanie urzeczywistniona dopiero poprzez ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Dlatego ocena oddziaływania na środowisko ustaleń projektu planu ogólnego gminy Świdnica ma wyłącznie charakter ogólny, uwzględniający zasadę przezorności. W związku z tym należy mieć na uwadze, iż brak stwierdzenia w niniejszej Prognozie znacząco negatywnego oddziaływania danego ustalenia projektu planu ogólnego na środowisko nie oznacza, że żadne z przedsięwzięć, zgodnych z jego ustaleniami, nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko. Niemniej przesądzą o tym strategiczne oceny oddziaływania na środowisko, przeprowadzone dla innych – bardziej szczegółowych – procedur, w tym przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego czy wydawaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia (w przypadkach, gdy decyzja taka będzie wymagana).

Należy również podkreślić, że ustalenia projektu planu ogólnego gminy nie zawierają żadnych zasad ochrony środowiska, zabytków czy krajobrazu, gdyż regulacji takich nie przewidziano do wprowadzenia w tego typu akcie planowania przestrzennego. Zasady takie będą mogły zostać wprowadzone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, sporządzanych w oparciu o ustalenia planu ogólnego gminy (po jego wejściu w życie).

Jak wspomniano już na powyżej uchwalenie projektu planu ogólnego gminy Świdnica nie będzie niosło za sobą żadnych bezpośrednich oddziaływań na środowisko. Niemniej pośrednim skutkiem realizacji ustaleń analizowanego projektu planu ogólnego gminy będzie możliwość realizacji, w wybranych strefach planistycznych, nowej zabudowy, dróg oraz budowy elementów infrastruktury technicznej czy instalacji odnawialnych źródeł energii. Realizacja tych inwestycji może wiązać się potencjalnie z wystąpieniem negatywnych oddziaływań na środowisko. Te niekorzystne influencje wystąpią zasadniczo na etapie realizacji różnych zamierzeń inwestycyjnych oraz na etapie ich funkcjonowania. Potencjalne oddziaływania na różne komponenty środowiska przedstawiono w poniższych podrozdziałach 8.2.1. – 8.2.11.

8.2.1. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi, rzeźbę terenu i gleby.

W niektórych rejonach przewidywanych do zainwestowania technicznego, może nastąpić przekształcenie lokalnej rzeźby terenu – w wyniku przeprowadzenia prac ziemnych, w tym przy użyciu ciężkiego sprzętu budowlanego, na terenach dotychczas nie zabudowanych i nie zainwestowanych technicznie. Będzie to oddziaływanie bezpośrednie, inicjowane w czasie prowadzonych inwestycji budowlanych, ale o trwałych i praktycznie nieodwracalnych skutkach. Postępować też będzie sukcesywnie, w miarę przyrostu nowych terenów zainwestowanych. Przy czym skala tych zmian nie powinna być znacząca, ponieważ zakłada się, że większość nowych przedsięwzięć budowlanych będzie lokalizowana prawdopodobnie tak, aby nie było konieczne dokonywanie istotnych przekształceń rzeźby terenu. Ponadto, jak już wspomniano w podrozdziale 8.1., nowe strefy dla zabudowy w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica wyznaczono stosunkowo mało.

Z pracami budowlanymi mogą wiązać się potencjalne emisje substancji ropopochodnych z pojazdów i maszyn budowlanych do „uwrażliwionego” (w wyniku prowadzonych robót) gruntu. Potencjalnie do zanieczyszczenia powierzchni ziemi może dojść również w przypadku niewłaściwego zabezpieczenia: ścieków bytowych wytwarzanych przez pracowników budowy, materiałów budowlanych czy samego zaplecza budowy. Przy czym przyjmuje się, że prace budowlane na obszarach, na których w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica przewiduje się nowe zagospodarowanie wymagające przeprowadzenia takich prac, będą prowadzone przy użyciu sprawnego sprzętu, przez wykwalifikowanych pracowników i przy zachowaniu zasad BHP. W takim przypadku powyższe emisje nie będą występowały (lub będą miały charakter incydentalny - ewentualna awaria). Nie powinny zatem mieć znaczącego negatywnego wpływu na stan i jakość środowiska.

W wyniku prac budowlanych wystąpi naruszenie powierzchni ziemi – w przypadku inwestycji, których realizacja będzie związana z ingerencją w podłoże. Przekształcenie powierzchni ziemi może być także konieczne w przypadku potrzeby zagospodarowania np. nowych terenów zieleni urządzonej czy sportu i rekreacji (w związku z nasadzeniami roślin, wykonaniem obiektów sportowo-rekreacyjnych, ścieżek itp.). W powyższych przypadkach zniszczona zostanie także wierzchnia warstwa glebowa. Będą to oddziaływania bezpośrednie, stałe lub długoterminowe. Oddziaływanie to będzie dotyczyło zwłaszcza gruntów obecnie niezabudowanych, na których w projekcie planu ogólnego gminy dopuszczono możliwość lokalizacji nowego zainwestowania związanego z zabudową, zainwestowaniem technicznym czy związanego z zielenią urządzoną.

Podstawowym zagrożeniem dla gleb w strefach, w których dopuszczono zagospodarowanie osadnicze będzie zajętość terenu wskutek ekspansji zainwestowania technicznego (zabudowa, drogi, infrastruktura techniczna i różne formy utwardzenia lub innego przekształcenia gruntów). Przyrost terenów zainwestowanych rozłożony będzie w czasie, a jego tempo zależeć będzie od lokalnego ruchu inwestycyjnego. Niemniej będzie to oddziaływanie długoterminowe, o trwałych skutkach.

W wyniku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego gminy Świdnica - na terenach, na których dopuszczono nowe zagospodarowanie związane z zabudową - wystąpi także stałe oddziaływanie na powierzchnię ziemi w postaci zmniejszenia powierzchni infiltracyjnej gruntu.

W zakresie oddziaływania na gleby, w tym wysokich klas bonitacyjnych, warto podkreślić, iż w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica zadbano o ich ochronę. W projekcie tym na znacznej części obszaru gminy wyznaczono strefy otwarte, w zasięgu których będzie możliwe dalsze prowadzenie gospodarki rolnej (z zakazem zabudowy). Z dalszym rolniczym zagospodarowaniem tych obszarów mogą wiązać się - bez względu na ustalenia planu ogólnego - zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania na powierzchnię ziemi. W wyniku intensyfikacji gospodarki rolnej może dojść do podniesienia żyzności gleb, co będzie oddziaływaniem pozytywnym z punktu widzenia efektywności produkcji rolnej. Jednocześnie będzie to oddziaływanie negatywne, gdyż może wywołać problem erozji. Natomiast wprowadzenia ekstensywnej gospodarki rolnej byłoby pozytywne i pozwoliło na wytworzenie i zachowanie półnaturalnej roślinności na terenach użytkowanych rolniczo. Należy przy tym podkreślić, że ustaleniami planu ogólnego nie można uregulować kwestii dotyczących np. intensywności produkcji rolniczej na danym obszarze, przez co nie ma możliwości wykluczenia bądź minimalizacji powyższych kategorii negatywnych oddziaływań.

Z okresem funkcjonowania przedsięwzięć zrealizowanych w oparciu o ustalenia planu ogólnego gminy Świdnica nie będą prawdopodobnie związane nowe, znaczące negatywne oddziaływania na powierzchnię ziemi, gleby i rzeźbę terenu. Warto przy tym podkreślić, że w przedmiotowym projekcie planu ogólnego nie przewidziano możliwości eksploatacji udokumentowanych złóż nie posiadających obecnie koncesji. Tym samym nie wyznaczono stref górnictwa.

8.2.2. Oddziaływanie na zasoby naturalne (złoża kopalin).

Na obszarze gminy Świdnica nie jest obecnie prowadzona działalność górnicza, ale udokumentowano tu złoża kopalin. Część z nich podlegała eksploatacji, ale jej zaniechano, a z części nie wydobywano jeszcze kopalin.

W związku z powyższym na obszarze gminy Świdnica nie ustanowiono obecnie żadnego obszaru i terenu górniczego. Na etapie sporządzania projektu planu ogólnego, nie posiadano informacji o planowanej działalności górniczej na obszarze gminy Świdnica. Nie było więc przesłanek merytorycznych, by w przedmiotowym projekcie wyznaczyć strefę górnictwa.

W zasięgu udokumentowanych na obszarze gminy Świdnica złóż (dotychczas nie eksploatowanych, jak i tych, z których zaniechano wydobywania kopalin) w przedmiotowym projekcie planu ogólnego wyznaczono przede wszystkim strefy otwarte (SO), co umożliwia ich rekultywację lub zabezpiecza tereny, na których udokumentowano złoża przed wprowadzeniem zainwestowania, które uniemożliwiłoby ich przyszłą eksploatację - jeśli zajdzie taka potrzeba lub prowadzenie rekultywacji. Wyjątek dotyczy:

- złóż kruszyw naturalnego „Krzczonów” (KN7432) i „Krzczonów 1” (KN 17193) w zasięgu których w projekcie planu ogólnego wyznaczono strefę zieleni i rekreacji („65SN”), mając na uwadze potrzebę rekultywacji terenów poeksploatacyjnych;
- złoża kruszywa naturalnego „Wilków” (KN 5721) w zasięgu którego w projekcie planu ogólnego wyznaczono fragment strefy wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (o symbolu „343SJ”), uwzględniając tym samym ustalenia obowiązującego planu miejscowego;
- złoża kruszywa naturalnego „Jagodnik” (KN 1762) w zasięgu którego w projekcie planu ogólnego wyznaczono nie tylko strefy otwarte, ale także fragmenty stref: wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną („330SJ” i „3331SJ”), komunikacyjnej („38SK”), usługowej („87SU”), gospodarczej („3SP”), uwzględniając ustalenia obowiązujących planów miejscowych. Część z terenów przeznaczonych pod zabudowę, położonych w zasięgu udokumentowanego złoża, jest już zabudowana;
- złoża kruszywa naturalnego „Wierzbno” (KN 1753) w zasięgu którego, poza strefą otwartą, w projekcie planu ogólnego wyznaczono także fragmenty strefy wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową jednorodzinną („367SJ”) oraz wielofunkcyjnej z zabudową zagrodową („240SZ”), przy czym strefę SZ wyznaczono biorąc pod uwagę ustalenia obowiązującego planu miejscowego. Ustalenia projektu

planu ogólnego uwzględniają więc potrzebę ochrony zasobów tego złoża i umożliwienia jego ewentualnej eksploatacji w przyszłości – na znacznej jego części;

- złoża surowców kaolinowych „Śmiałowice” (KA 1099) w zasięgu którego w projekcie planu ogólnego wyznaczono fragment strefy otwartej i wielofunkcyjnej z zabudową zagrodową („240SZ”), przy czym strefę SZ wyznaczono biorąc pod uwagę ustalenia obowiązującego planu miejscowego; ustalenia projektu planu ogólnego uwzględniają więc potrzebę ochrony zasobów tego złoża i umożliwienia jego ewentualnej eksploatacji w przyszłości – na znacznej jego części.

Należy podkreślić, że w profilach funkcjonalnych wybranych stref planistycznych (o symbolach: „122SO”, „158SO” i „159SO”), w zasięgu których leżą niektóre z udokumentowanych złóż, tj. „Niegoszów” (KN 14345) i „Grodziszcz” (KD 13754), wskazano m.in. teren elektrowni słonecznej/elektrowni wiatrowej/biogazowni. Niemniej projekt planu ogólnego nie przesądza o ostatecznym przeznaczeniu terenu, a jedynie ustanawia ramy dla tych przyszłych przeznaczeń. Ponadto realizacja ww. instalacji OZE nie wyklucza możliwości eksploatacji złoża, gdyby zaszła taka potrzeba – instalacje OZE nie stanowią bowiem trwałego zagospodarowania, więc można je stosunkowo szybko i łatwo rozebrać.

8.2.3. Oddziaływanie na powietrze.

Na jakość powietrza atmosferycznego mogą oddziaływać emisje generowane w trakcie prac budowlanych. Prace te wiązać się będą z emisją spalin (głównie tlenku węgla, dwutlenku azotu i węglowodorów) z maszyn budowlanych i pojazdów transportowych – w przypadku wykorzystania takich wyposażonych w silniki spalinowe. Może dojść także do emisji pyłu pochodzącego z materiałów budowlanych (cement, piasek, żwir), bądź śladowych emisji substancji ropopochodnych z pojazdów i maszyn budowlanych do „uwrażliwionego” (w wyniku prowadzonych robót) gruntu. Ponadto będą to oddziaływania czasowe (prawdopodobnie krótkotrwałe) - ustąpią wraz z zakończeniem prac budowlanych.

Emisje zanieczyszczeń do powietrza będą występowały także na etapie funkcjonowania nowych przedsięwzięć, które generują tego typu oddziaływania, dopuszczonych w wybranych strefach planistycznych (głównie: SJ, SW, SZ i SP), w tym przede wszystkim z systemów ogrzewania. Nie sposób jednoznacznie określić rodzaju i wielkości emisji substancji do powietrza z nowych obiektów, które będą mogły zostać zrealizowane na obszarze gminy Świdnica, w oparciu o ustalenia projektu planu ogólnego gminy. Będzie to bowiem zależało

przede wszystkim od rodzaju danego przedsięwzięcia, w tym np. profilu działalności czy od sposobu zaopatrzenia danego obiektu w ciepło. Są to kwestie, których nie reguluje się w planie ogólnym gminy. Biorąc jednak pod uwagę konieczność przestrzegania obowiązujących przepisów odrębnych (w tym *Prawa ochrony środowiska*), należy przyjąć, że ich wpływ na stan jakości powietrza nie będzie znacząco negatywny. Inaczej bowiem nowe przedsięwzięcia nie będą miały prawa funkcjonować, jeśli wyczerpane zostaną rozwiązania techniczne i technologiczne, eliminujące ponadnormatywne oddziaływania na środowisko, w tym na powietrze atmosferyczne. Dotyczy to wszystkich przedsięwzięć, w tym biogazowni, której lokalizację dopuszczono w zasięgu stref otwartych o symbolach: „24SO”, „25SO”, „43SO”, „44SO”, „117SO”, „118SO”, „151SO”, „152SO”, „165SO”, „173SO” i „175SO”.

Emisje substancji do powietrza związane z systemami grzewczymi nowo realizowanych budynków, będą generowały wpływy o charakterze bezpośrednim, skumulowanym, długoterminowym, choć czasowym (wystąpią jedynie w okresie grzewczym). Niemniej wzrastająca świadomość społeczeństwa dotycząca skutków stosowania przestarzałych technik grzewczych, powinny wpłynąć na sukcesywny wzrost udziału proekologicznych źródeł grzewczych na omawianym obszarze. W efekcie tego powinna zmniejszyć się presja na środowisko wywoływana przez osadnictwo.

Należy podkreślić, że skala negatywnego oddziaływania nowego zagospodarowania osadniczego (po jego realizacji) na środowisko, będzie zależała od poczynąń właścicieli i użytkowników poszczególnych nieruchomości oraz od jakości przyjętych rozwiązań architektonicznych, dla których wytyczne szczegółowo zostaną określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, sporządzonych w oparciu o ustalenia analizowanego projektu planu ogólnego. W tych rozwiązaniach powinna być uwzględniona konieczność ochrony lokalnych walorów środowiska w zasięgu gminy Świdnica.

8.2.4. Oddziaływanie na klimat akustyczny.

Prace budowlane będą wiązać się z emisją hałasu. Przy czym będą to oddziaływania stosunkowo krótkotrwałe i o lokalnym zasięgu. Niemniej należy podkreślić, że oddziaływania te mogą się kumulować. W zasięgu stref o normowanym poziomie hałasu będą prowadzone prace polegające na realizacji budynków, dróg oraz innych obiektów i urządzeń dopuszczonych w strefach planistycznych, w których przewidziano możliwość realizacji

zabudowy i zainwestowania technicznego. Nie przewiduje się jednak by prace te wpływały znacząco negatywnie na obniżenie stanu jakości klimatu akustycznego na istniejących terenach z zabudową podlegającą ochronie akustycznej, chociaż mogą być one uciążliwe dla mieszkańców budynków położonych w bezpośrednim sąsiedztwie placów budowy. Przy czym zakłada się, że powyższe prace będą prowadzone przy użyciu sprawnego sprzętu, spełniające wymagania określone w *Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska*. Zatem emisje hałasu z tych źródeł nie będą przekraczały dopuszczalnych norm.

Zakłada się także, że hałas emitowany przez prace budowlane nie wpłynie także znacząco negatywnie na zwierzęta bytujące na i w sąsiedztwie placów budowy. Bowiem na obszarze gminy Świdnica znajdują się już źródła hałasu (prace rolnicze, hałas gospodarczy z terenów osadniczych, hałas komunikacyjny), generujące hałas stanowiący tło akustyczne. Nowe, dopuszczone w niektórych strefach planistycznych zagospodarowanie nie będzie wyróżniało się prawdopodobnie z tego tła. Można przypuszczać, że nawet skumulowane emisje hałasu nie będą zjawiskiem nowym dla dzikich zwierząt, powodującym płoszenie o skali zagrażającej osobnikom zidentyfikowanym na danym obszarze.

Emisje hałasu tzw. gospodarczego (od różnego typu urządzeń, w tym wentylatorów i klimatyzatorów) i komunikacyjnego (np. powodowanego przez samochody dostawcze) będą związane także z okresem eksploatacji nowej zabudowy i zainwestowania technicznego. Emisje te będą miały charakter czasowy (zazwyczaj do kilku godzin dziennie). Nie będą więc stanowiły znaczącego zagrożenia dla środowiska - zwłaszcza, że stanowią nieodłączny element działalności człowieka na obszarach osadniczych. Należy przy tym podkreślić, że emisje hałasu gospodarczego (z obiektów usługowych czy gospodarczych) mogą być wyższe, niż emisje hałasu komunalnego. Niemniej nie przewiduje się znacząco negatywnego wpływu potencjalnych emisji hałasu z terenów usługowych na tereny podlegające ochronie akustycznej, które mogą być położone w tej samej strefie planistycznej (w przypadku stref SJ, SW i SZ). Nie sposób obecnie określić wielkości i zasięgu tych emisji, gdyż będzie to zależało od wielu czynników, w tym od rodzajów zrealizowanych na tych terenach przedsięwzięć i przyjętych rozwiązań architektonicznych. Niemniej można przyjąć, że emisje hałasu gospodarczego nie wpłyną znacząco negatywnie na lokalny klimat akustyczny na tych wrażliwych terenach. Zwłaszcza, że obligują do tego obowiązujące przepisy odrębne.

Na obecnym etapie prac planistycznych nie przewiduje się również znacząco negatywnego wpływu emisji hałasu od elektrowni wiatrowych na tereny podlegające ochronie akustycznej. Bowiem strefy, w których profilach funkcjonalnych zawarto tereny elektrowni wiatrowych (tj. strefy otwarte o symbolach: „2SO”, „7SO”, „21SO”, „24SO”, „26SO”, „30SO”, „113SO”, „118SO”, „122SO”, „146SO”, „147SO”, „151SO”, „152SO”, „162SO”, „164SO”, „166SO”, „173SO”, „195SO”, „199SO”, a także strefa produkcji rolniczej o symbolu „6SR”) wyznaczono w oddaleniu (co najmniej 700 m) od stref, w których znajduje się lub może powstać zabudowa podlegająca ochronie akustycznej. Zminimalizowano tym samym możliwość negatywnego wpływu elektrowni wiatrowych na lokalny klimat akustyczny terenów sąsiednich.

8.2.5. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne.

Wody powierzchniowe na obszarze gminy Świdnica należą do elementów środowiska o potencjalnie wysokiej wrażliwości na degradację. Mogą one podlegać oddziaływaniu ze strony emisji różnych ścieków (przede wszystkim komunalnych – ze względu na brak skanalizowania obszaru całej gminy, a także z nawierzchni dróg i terenów utwardzonych nie posiadających stosownych instalacji odprowadzających wody opadowe i roztopowe, a także rolniczych). Jest to dla tego receptora oddziaływanie bezpośrednie, długookresowe i permanentne, mogące prowadzić do jego postępującej degradacji. W projekcie planu ogólnego gminy nie można wprowadzić konkretnych rozwiązań mogących złagodzić te niekorzystne procesy. Z tego względu nie ma merytorycznych podstaw do prognozowania negatywnych oddziaływań na wody powierzchniowe i podziemne, wynikających z ustaleń planu ogólnego gminy.

8.2.6. Oddziaływanie na faunę i florę. Oddziaływanie na bioróżnorodność.

W wyniku wprowadzenia nowego zainwestowania w zasięgu stref, w których dopuszczono zabudowę czy zainwestowanie techniczne w miejsce dotychczasowych użytków rolnych może pojawić się zieleń urządzone. Ponadto z dotychczasowych terenów otwartych przeznaczonych w projekcie planu ogólnego gminy pod zainwestowanie osadnicze, wyemigrują gatunki zwierząt związane z tymi terenami. Na ich miejsce pojawią się gatunki zwierząt związane z roślinnością urządzone. Wobec tego możliwa jest zmiana gatunkowa, w tym jej wzbogacenie. Istotny jest przy tym także fakt, iż w wyniku wprowadzenia nowego zagospodarowania, przestrzeń rolnicza nie ulegnie niepożądaną fragmentacji, gdyż nowe

strefy dla zabudowy (głównie strefy SJ, SW, SZ i SP) sąsiadują z istniejącymi zabudowaniami lub wyznaczono je głównie jako kontynuację terenów osadniczych.

W związku z realizacją ustaleń projektu planu ogólnego na obszarze nim objętym, może nastąpić intensyfikacja zainwestowania na powierzchni gruntu, a co za tym idzie zmniejszeniu ulegnie powierzchnia biologicznie czynna. Oddziaływanie to będzie miało charakter bezpośredni i stały. W analizowanym projekcie w poszczególnych strefach planistycznych – z wyjątkiem stref komunikacyjnych (SK) i otwartych (SO) – określono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej. Pozwoli to na umożliwienie zachowania w danej strefie powierzchni biologicznie czynnej, co wpłynie pozytywnie na kształtowanie warunków aerosanitarnych.

W zasięgu większości z wyznaczonych w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica stref planistycznych, ustalono wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy. Wielkości tych wskaźników zostały określone w analizowanym projekcie planu ogólnego racjonalnie – tj. tak, aby możliwa była realizacja planowanego zainwestowania, przy jednoczesnej ochronie lokalnego krajobrazu, walorów kulturowych oraz standardów zamieszkiwania. Przesłankami tymi kierowano się także ustalając w wybranych strefach planistycznych maksymalną wysokość zabudowy.

Biorąc pod uwagę lokalne uwarunkowania, tj. dominację terenów otwartych w strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w przedmiotowym projekcie wyznaczono dość duże strefy otwarte, w zasięgu których będzie możliwe dalsze prowadzenie gospodarki rolnej i jednocześnie nie będzie można w ich zasięgu wprowadzać nowej zabudowy. Ograniczenie to służy nie tylko ochronie najcenniejszych gleb, ale także ochronie roślinności na przedmiotowym obszarze. Dla ochrony zasobów przyrodniczych w projekcie planu ogólnego wyznaczono także strefy zieleni i rekreacji. Należy także pamiętać, że jeśli na etapie realizacji konkretnych przedsięwzięć okaże się, że jakieś tereny stanowiły siedliska gatunków chronionych, konieczne będzie przestrzeganie przepisów dotyczących ochrony gatunkowej, w tym w głównej mierze: zakaz niszczenia gniazd i siedlisk gatunków chronionych oraz przypadkowego płoszenia, określone w: ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów, rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin.

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego gminy Świdnica nie powinna znacząco negatywnie wpłynąć na ustanowione na obszarze nim objętym formy ochrony przyrody, tj.: Książański Park Krajobrazowy wraz z otuliną, rezerwat przyrody „Jeziorko Daisy”, obszar chronionego krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”, Specjalny Obszar Ochrony siedlisk (SOO) Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071, Specjalny Obszar Ochrony siedlisk (SOO) Modraszki koło Opoczki PLH020094, a także pomniki przyrody oraz stanowiska chronionych gatunków roślin i zwierząt.

W przedmiotowym projekcie w zasięgu terenów, na których znajdują się pomniki przyrody, wyznaczono bowiem strefy, które w profilach funkcjonalnych zawierają tereny stanowiące adaptację aktualnego zagospodarowania terenów, wśród których zidentyfikowano te pomniki. Pozwoli to na zachowanie omawianych pomników przyrody i umożliwi zagospodarowanie terenów, na których się znajdują i ich sąsiedztwa w sposób zapewniający ich właściwą ochronę. Uznano, iż jest to wystarczająca forma ochrony tych najcenniejszych obiektów, biorąc pod uwagę zakres ustaleń planu ogólnego gminy.

Także strefy wyznaczone w projekcie planu ogólnego w zasięgu stanowiska chronionych gatunków roślin i zwierząt adaptują obecny sposób zagospodarowania terenów, na których zidentyfikowano te stanowiska lub ustalenia obowiązujących planów miejscowych. Umożliwienie zachowania istniejącego lub ustalonego już w obowiązujących planach zagospodarowania, nie powinno stanowić znaczącego zagrożenia dla chronionych gatunków roślin i zwierząt. Zwłaszcza, że dopuszczone w zasięgu tych stanowisk zagospodarowanie w planach miejscowych, musiało zostać poprzedzone wykazaniem – w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – braku znacząco negatywnego wpływu realizacji ustaleń tych planów na chronione gatunki roślin i zwierząt.

W analizowanym projekcie planu ogólnego zapewniono także ochronę obszarowych form ochrony przyrody, co również należy uznać za pozytywne. W przedmiotowym projekcie w zasięgu terenów, na których ustanowiono **rezerwat przyrody „Jeziorko Daisy”**, a także tych położonych w zasięgu ww. **obszarów Natura 2000** (tj. SOO Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071 i SOO Modraszki koło Opoczki PLH020094), utrzymano dotychczasowe przeznaczenie, w tym przede wszystkim wyznaczając w ich zasięgu strefy otwarte (SO). Ograniczono tym samym możliwość wprowadzenia zabudowy na przeważającej części tych obszarów chronionych (a w zasięgu rezerwatu przyrody „Jeziorko Daisy” także innych form zagospodarowania, gdyż wyznaczono w jego zasięgu strefę otwartą o symbolu „191SO”,

zawierającą wyłącznie profil podstawowy), jednocześnie umożliwiając ich dalsze użytkowanie w obecny sposób. Dotyczy to także terenów, objętych ochroną w postaci:

- **SOO Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071**, w zasięgu których wyznaczono strefy dla zabudowy (SJ, SW, SZ, SU) i fragment jednej ze stref zieleni i rekreacji (SN). Strefy te obejmują tereny osadnicze wsi Lubachów i Lutomia Górna. Zasięg tych stref, w zasięgu których możliwa będzie lokalizacja zabudowy i zainwestowania osadniczego na ww. obszarze sieci natura 2000 w gminie Świdnica, wyznaczono biorąc pod uwagę istniejące tereny zabudowane/zainwestowane oraz tereny przeznaczone dla tego rodzaju zagospodarowania w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Tym samym ograniczono możliwość wprowadzenia nowego zagospodarowania na tym obszarze chronionym. Przy czym nie dotyczy to fragmentu strefy wielofunkcyjnej z zabudową zagrodową (o symbolu „122SZ”), wyznaczonej w zasięgu SOO Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071. W strefie tej możliwa będzie lokalizacja nowej zabudowy (nie istniejącej obecnie). Strefę tą wyznaczono tak, aby nowe tereny dla zabudowy stanowiły dopełnienie terenów już zabudowanych (na obrzeżu wsi). Tym samym w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica uwzględniono istniejące/dopuszczalne zagospodarowanie terenów objętych SOO Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071 i jednocześnie dopuszczono możliwość lokalizacji nowej zabudowy na stosunkowo niewielkim terenie (na fragmencie strefy „122SZ” o powierzchni około 1000 m²). Przy czym ograniczono możliwość wprowadzenia nowego zagospodarowania na pozostałej, przeważającej części tego obszaru chronionego.
- **SOO Modraszki koło Opoczki PLH020094**, w zasięgu których w przedmiotowym projekcie plan ogólnego wyznaczono fragmenty stref: wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), wielofunkcyjnych z zabudową zagrodową (SZ), wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (SW), komunikacyjnej (SK) oraz strefę gospodarczą (SP). Strefy te obejmują tereny już zabudowane lub przeznaczone dla zabudowy i zainwestowania osadniczego w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Tym samym w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica uwzględniono istniejące/dopuszczalne zagospodarowanie ww. terenów, bez możliwości ich powiększenia na pozostałym fragmencie przedmiotowego obszaru sieci Natura 2000. Nie wyznaczenie stref dla

nowej zabudowy w zasięgu omawianego obszaru Natura 2000 ma służyć zachowaniu jego integralności.

W projekcie planu ogólnego gminy Świdnica w zasięgu **Książańskiego Parku Krajobrazowego** ustalono strefę otwartą (o symbolu „9SO”). Ponadto, uwzględniając istniejącą zabudowę, w zasięgu tego parku wyznaczono stosunkowo niewielką strefę wielofunkcyjną z zabudową zagrodową (o symbolu „1SZ”).

W otulinie omawianego parku krajobrazowego w przedmiotowym projekcie planu wyznaczono strefy: otwarte (SO), wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (SW), wielofunkcyjne z zabudową zagrodową (SZ), usługowe (SU), zieleni i rekreacji (SN), gospodarcze (SP), infrastrukturalne (SI), komunikacyjne (SK), a także strefę cmentarzy (SC). Większość z tych stref planistycznych w profilach funkcjonalnych zawiera tereny o przeznaczeniu tożsamym z istniejącym (faktycznie) lub ustalonym w obowiązujących planach miejscowych. Wyjątek dotyczy kilku stref fragmentów stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ) i wielofunkcyjnych z zabudową wielorodzinną (SW).

W rozporządzeniu Wojewody Dolnośląskiego Nr 5 z dnia 27 lutego 2008 r. w sprawie *Książańskiego Parku Krajobrazowego* wskazano na konkretne zakazy służące ochronie walorów omawianego parku krajobrazowego. Zakazy te uwzględniono sporządzając projekt planu ogólnego gminy Świdnica, w zakresie możliwym dla tego typu dokumentu, przy czym:

- zakaz *„realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150)”* nie jest możliwy do uwzględnienia w planie ogólnym gminy, gdyż jego zakres jest ściśle określony i nie obejmuje możliwości wprowadzenia tego rodzaju regulacji;
- zakaz *„umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej”* nie jest możliwy do uwzględnienia w planie ogólnym gminy, gdyż jego zakres jest ściśle określony i nie obejmuje możliwości wprowadzenia tego rodzaju regulacji;
- zakaz *„likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy,*

utrzymania, remontów lub napraw urządzeń wodnych” nie jest możliwy do uwzględnienia w planie ogólnym gminy, gdyż jego zakres jest ściśle określony i nie obejmuje możliwości wprowadzenia tego rodzaju regulacji;

- *zakaz „pozyskiwania dla celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów”* uwzględniono, gdyż w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica, w zasięgu Książańskiego Parku Krajobrazowego nie wyznaczono strefy, w której możliwe byłoby prowadzenie działalności górniczej;
- *zakaz „wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwoświszkowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych”* uwzględniono poniekąd, gdyż w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica w zasięgu Książańskiego Parku Krajobrazowego, nie wyznaczono terenów dla zabudowy, ani działalności górniczej, z którymi zazwyczaj mogą wiązać się potencjalnie trwałe zniekształcenia rzeźby terenu;
- *zakaz „dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej”* nie jest możliwy do uwzględnienia w planie ogólnym gminy, gdyż jego zakres jest ściśle określony i nie obejmuje możliwości wprowadzenia tego rodzaju regulacji;
- *zakaz „likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych”* nie jest możliwy do uwzględnienia w planie ogólnym gminy, gdyż jego zakres jest ściśle określony i nie obejmuje możliwości wprowadzenia tego rodzaju regulacji;
- *zakaz „wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych”* nie jest możliwy do uwzględnienia w planie ogólnym gminy, gdyż jego zakres jest ściśle określony i nie obejmuje możliwości wprowadzenia tego rodzaju regulacji;
- *zakaz „prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową”* nie jest możliwy do uwzględnienia w planie ogólnym gminy, gdyż jego zakres jest ściśle określony i nie obejmuje możliwości wprowadzenia tego rodzaju regulacji; przy czym w strefach otwartych wyznaczonych w zasięgu Książańskiego Parku Krajobrazowego – w profilach funkcjonalnych – zawarto tereny rolnictwa z zakazem zabudowy, co minimalizuje możliwość chowu i hodowli zwierząt w zasięgu omawianego parku;

- zakaz „*trzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych*” nie jest możliwy do uwzględnienia w planie ogólnym gminy, gdyż jego zakres jest ściśle określony i nie obejmuje możliwości wprowadzenia tego rodzaju regulacji;
- zakaz „*organizowania rajdów motorowych i samochodowych*” nie jest możliwy do uwzględnienia w planie ogólnym gminy, gdyż jego zakres jest ściśle określony i nie obejmuje możliwości wprowadzenia tego rodzaju regulacji.

Obecne zagospodarowanie/przeznaczenie zaadaptowano w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica także na terenach położonych w zasięgu świdnickiego fragment **otuliny Ślęzańskiego Parku Krajobrazowego**. W projekcie planu ogólnego w zasięgu tej otuliny wyznaczono strefy: otwarte (SO), wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (SW), usługowe (SU), a także pojedyncze strefy: cmentarzy (SC), zieleni i rekreacji (SN) oraz komunikacyjną (SK). Strefy te obejmują tereny osadnicze wsi Gogołów, w tym w części już zainwestowane, a w części przeznaczone dla zabudowy w obowiązującym planie miejscowym. Wyjątek dotyczy fragmentu strefy wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową jednorodzinną o symbolu „326SJ” oraz strefy wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową wielorodzinną o symbolu „119SW”.

Uznano, że przeznaczenia terenów w ww. strefach (w tym utrzymanie istniejącego zagospodarowania), nie będzie związane z powstaniem nowych negatywnych oddziaływań na środowisko. Zatem nie wpłynie to znacząco negatywnie na Ślęzański Park Krajobrazowy, rozciągający się w sąsiedztwie obszaru gminy Świdnica.

W projekcie planu ogólnego gminy Świdnica w zasięgu **obszaru chronionego krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”** wyznaczono strefy: otwarte (SO), wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), wielofunkcyjne z zabudową zagrodową (SZ), usługowe (SU), zieleni i rekreacji (SN), gospodarcze (SP), a także strefę cmentarzy (SC) i wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (SW). Zasięg tych stref, w zasięgu których możliwa będzie lokalizacja zabudowy, wyznaczono biorąc pod uwagę istniejące tereny zabudowane oraz tereny przeznaczone dla zabudowy w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Wyjątek dotyczy: dwóch fragmentów strefy wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową jednorodzinną („108SJ”), w południowo-wschodniej części wsi Modliszów, fragmentu strefy wielofunkcyjnej z zabudową zagrodową na południe od wsi Witoszów Dolny („35SZ”) oraz części strefy usługowej („47SU”)

w południowej części wsi Bystrzyca Górna. Te fragmenty wybranych stref planistycznych wyznaczono, jako dopełnienie istniejących układów osadniczych. Tym samym w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica uwzględniono istniejące/dopuszczone zagospodarowanie terenów objętych obszarem chronionego krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie” i jednocześnie dopuszczono możliwość lokalizacji nowej zabudowy na stosunkowo niewielkich terenach. Przy czym ograniczono możliwość wprowadzenia nowego zagospodarowania na pozostałej, przeważającej części tego obszaru chronionego. Należy przy tym podkreślić, że ustalenia analizowanego projektu planu ogólnego nie naruszają zakazów ustanowionych w Rozporządzeniu Nr 25 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie *Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”* (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 317 poz. 3924), przy czym:

- *zakaz „zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką”* nie jest możliwy do uwzględnienia w planie ogólnym gminy, gdyż jego zakres jest ściśle określony i nie obejmuje możliwości wprowadzenia tego rodzaju regulacji;
- *zakaz „realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227)”* nie jest możliwy do uwzględnienia w planie ogólnym gminy, gdyż jego zakres jest ściśle określony i nie obejmuje możliwości wprowadzenia tego rodzaju regulacji;
- *zakaz „likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych”* nie jest możliwy do uwzględnienia w planie ogólnym gminy, gdyż jego zakres jest ściśle określony i nie obejmuje możliwości wprowadzenia tego rodzaju regulacji;
- *zakaz „wydobycia do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów”* uwzględniono, gdyż w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica, w zasięgu obszaru chronionego

krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie” nie wyznaczono strefy, w której możliwe byłoby prowadzenie działalności górniczej;

- zakaz „*wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwoświsiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych*” nie jest możliwy do uwzględnienia w planie ogólnym gminy, gdyż jego zakres jest ściśle określony i nie obejmuje możliwości wprowadzenia tego rodzaju regulacji;
- zakaz „*dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka*” nie jest możliwy do uwzględnienia w planie ogólnym gminy, gdyż jego zakres jest ściśle określony i nie obejmuje możliwości wprowadzenia tego rodzaju regulacji;
- zakaz „*lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej*” nie jest możliwy do uwzględnienia w planie ogólnym gminy, gdyż jego zakres jest ściśle określony i nie obejmuje możliwości wprowadzenia tego rodzaju regulacji; zakaz ten można limitować liniami zabudowy, w planach miejscowych. Należy przy tym podkreślić, że w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica w pasie o szerokości 100 m od linii brzegów rzek i innych zbiorników wodnych nie wyznaczono nowych stref dla zabudowy (ustalone w ww. pasie strefy w zabudowę adaptują istniejące zagospodarowanie lub ustalenia obowiązujących planów miejscowych).

Poza formami ochrony przyrody, ustalając strefy planistyczne w analizowanym projekcie planu ogólnego gminy uwzględniono generalnie potrzebę zachowania walorów przyrodniczych, w tym szczególnie lasów i dolin cieków. Bowiem mają one istotne znaczenie dla zachowania powiazań przyrodniczych i bioróżnorodności. Dlatego w zasięgu wszystkich lasów na obszarze gminy Świdnica, a także w dolinach większych cieków wodnych w projekcie planu ogólnego wyznaczono strefy otwarte. Tym samym uwzględniono sposób zagospodarowania tych terenów i jednocześnie znacząco ograniczono możliwość wprowadzenia na nich zainwestowania, które mogłoby znacząco negatywnie wpłynąć na lasy lub wody powierzchniowe płynące.

W projekcie planu ogólnego gminy Świdnica, o czym wspomniano już we wcześniejszych rozdziałach niniejszej Prognozy, wyznaczono strefy, które w profilach funkcjonalnych zawierają tereny wolnostojących OZE (elektrowni wiatrowych, elektrowni słonecznych i biogazowni). Należy również podkreślić, że tereny dla OZE stanowią alternatywne przeznaczenie terenów (spośród innych określonych w profilu funkcjonalnym danej strefy planistycznej). O możliwości realizacji tych inwestycji przesądzą procedury sporządzenia planów miejscowych i związane z nimi procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Przy opracowywaniu tych dokumentów planistycznych - ze względu chociażby na ich skalę – będzie możliwe przeprowadzenie dodatkowych analiz istniejących uwarunkowań, a co za tym idzie zaproponowanie narzędzi minimalizujących wpływ instalacji OZE na środowisko. Jeśli taka wnikliwa ocena wykaże negatywny wpływ na środowisko, będzie można odstąpić od przeznaczenia danego terenu dla instalacji OZE i przeznaczyć go dla innego zagospodarowania – zgodnie z profilem funkcjonalnym danej strefy planistycznej. Projekt planu ogólnego daje bowiem możliwość alternatywnego przeznaczenia danego terenu w późniejszych procedurach planistycznych.

Przy czym już na obecnym etapie można stwierdzić, że eksploatacja instalacji OZE wykorzystujących energię promieniowania słonecznego nie generuje hałasu, nie powoduje nieprzyjemnych zapachów oraz nie powoduje emisji zanieczyszczeń do powietrza. W przypadku ogniw fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych ewentualne negatywne oddziaływania mogą wiązać się z:

- zajętością terenu,
- fragmentacją lub modyfikacją siedlisk,
- powstawaniem tzw. efektu odbicia lustrzanego (tj. odbicia, jak w lustrze, elementów otoczenia),
- powstawaniem refleksów świetlnych (na skutek odbicia promieni słonecznych od szyby pokrywającej panel słoneczny/fotowoltaiczny).

Skala wpływu farmy słonecznej/fotowoltaicznej na dane siedlisko zależy od wielu czynników, w tym m.in. od jej lokalizacji, sposobu posadowienia paneli, ich rozmieszczenia na danych terenie i sposobu zagospodarowania przestrzeni pomiędzy panelami.

Biorąc pod uwagę powyższe tereny, na których w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica dopuszczono możliwość lokalizowania urządzeń wytwarzających energię z promieniowania słonecznego wyznaczono w oddaleniu od większych zbiorników wodnych.

Tereny te wyznaczono także na gruntach niższych klas bonitacyjnych, o gorszych uwarunkowaniach dla prowadzenia gospodarki rolnej.

Jak wspomniano już wcześniej, jednym z potencjalnie negatywnych oddziaływań paneli słonecznych/fotowoltaicznych na środowisko, jest zagrożenie związane ze zderzeniami przedstawicieli awifauny z panelami - ze względu na przyciąganie refleksami świetlnymi lub powstania efektu odbicia lustrzanego. Stosowane obecnie panele fotowoltaiczne/kolektory słoneczne o wysokiej absorpcji promieni słonecznych ograniczają zjawisko powstawania refleksów świetlnych, a tym samym przyciąganie ptaków. Kwestia efektu odbicia jest w niektórych publikacjach dotyczących omawianych OZE wskazywana jako potencjalne zagrożenie dla ptaków wodnych i owadów składających jaja w wodzie. Przy czym *„nie ma naukowych dowodów na istnienie ryzyka śmiertelności dla ptaków związanych z panelami słonecznych ogniw fotowoltaicznych. Zwykle w tym kontekście wskazuje się pracę McCrary i współpracowników, informującą o śmierci zwierząt kilku gatunków w USA w wyniku kolizji z ekranami paneli słonecznych. Jednak przyczyną zderzeń były nie same panele, lecz heliostaty – lustra stosowane do koncentracji energii słonecznej. Obecnie rozwijane technologie nie wykorzystują już tego typu niebezpiecznych, a także energetycznie mało wydajnych rozwiązań. Warto też wspomnieć, iż McCrary i zespół pracowali nad wpływem olbrzymiego parku słonecznego (kilka km²) i opartego na starych technologiach (...)”* [Tryjanowski, Łuczak, 2013 r.]. Ponadto ryzyko kolizji ptaka z panelem słonecznym/fotowoltaicznym w wyniku powstania efektu odbicia lustrzanego *„jest prawdopodobnie podobne do wielu innych wykonanych przez człowieka inwestycji, wykorzystujących płaskie, przeszklone przestrzenie (ekrany akustyczne, szyby wysokich budynków) (...)”* [Tryjanowski, Łuczak, 2013 r.]. Zresztą *„z publikowanych danych wynika, że odbicie światła z modułów fotowoltaicznych jest znacznie mniej intensywne niż w przypadku innych materiałów i wynosi mniej niż 30%, podczas gdy szyby samochodowe odbijają go ok. 45% a farby metaliczne używane w motoryzacji ponad 70%”* [Szurlej-Kiełańska, 2013 r.]. Nie ma zatem rzetelnych wyników badań potwierdzających znacząco negatywny wpływ paneli słonecznych/fotowoltaicznych na zwiększoną śmiertelność ptaków. Przykład chociażby rozległego Energy Park Lauingen, znajdującego się w Bawarii, wręcz pokazuje, że możliwe jest funkcjonowanie farmy fotowoltaicznej w sąsiedztwie zbiorników wodnych.

Tereny, na których w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica dopuszczono wolnostojące urządzenia fotowoltaiczne/słoneczne mogą zostać zajęte przez panele naziemne

(w strefach otwartych zakazano lokalizacji budynków). Przy zastosowaniu dobrych praktyk, możliwa będzie integracja paneli z dalszą gospodarką rolną (założenie użytków zielonych lub pastwisk, czy dalsza uprawa roślin). Ponadto realizacja farm fotowoltaicznych/słonecznych – przy zastosowaniu dobrych praktyk – na terenach otwartych, może mieć pozytywny wpływ na bioróżnorodność. Często wraz z farmą fotowoltaiczną/słoneczną powstają dobrze utrzymane użytki zielone, o dużej bioróżnorodności. Coraz bardziej popularne stają się także farmy fotowoltaiczne na użytkach rolnych nie wyłączanych z produkcji rolnej. Ponadto konstrukcje podtrzymujące panele słoneczne/fotowoltaiczne stają się dogodnym miejscem gniazdowania ptaków [Peschel T., 2010 r.]. Warto przy tym podkreślić, że rozległe farmy fotowoltaiczne na świecie lokalizowane są głównie na terenach otwartych, np. w Kalifornii większość z tego typu instalacji znajduje się na terenach pokrytych roślinnością niską (zaroślową), a w dalszej kolejności na terenach rolnych [Rebecca R. Hernandez i inni, 2015 r.].

Należy również zwrócić uwagę, iż strefy otwarte, w których w profilach funkcjonalnych zawarto teren elektrowni słonecznej, pomimo znacznej wielkości (w przypadku niektórych stref), wyznaczono w projekcie planu ogólnego gminy wśród znacznie bardziej rozległych stref otwartych. Zatem zajęcie części z tych terenów dla elektrowni słonecznych nie spowoduje drastycznego uszczuplenia siedlisk, co mogłoby negatywnie wpłynąć także na liczebność populacji zwierząt potencjalnie żerujących obecnie na tych terenach. Przy czym zawarto zwrócić uwagę, że panele fotowoltaiczne montowane są nie bezpośrednio na ziemi, a nad nią (na odpowiednich konstrukcjach), dzięki czemu nie stanowią one przeszkód dla poruszania się drobnych gatunków zwierząt. Możliwe jest zastosowanie prześwitów także w ogrodzeniach wokół farm fotowoltaicznych. Są to jednak rozwiązania techniczne, o których zastosowaniu przesądzą stosowne procedury.

Jak wspomniano już wcześniej, w zasięgu stref otwartych o symbolach: „24SO”, „25SO”, „43SO”, „44SO”, „117SO”, „118SO”, „151SO”, „152SO”, „165SO”, „173SO”, „175SO”, „188SO” i „201SO” – w ramach profilu dodatkowego – dopuszczono teren biogazowni. Niewątpliwie z funkcjonowaniem tego typu instalacji mogą wiązać się różnego typu negatywne influencje na środowisko. Przy czym są to oddziaływania mające wpływ przede wszystkim na ludzi (uciążliwości zapachowe). Niemniej ww. strefy otwarte zostały wyznaczone w oddaleniu od terenów osadniczych. Zminimalizowano tym samym możliwość wystąpienia konfliktów społecznych związanych z uciążliwościami zapachowymi generowanymi przez ww. OZE. Realizacja tego typu inwestycji nie powinna mieć znacząco negatywnego wpływu na faunę i florę. Przy czym ewentualna lokalizacja biogazowni na

dotychczasowym terenie otwartym prawdopodobnie spowoduje bezpośrednie uszczuplenie siedlisk, być może wykorzystywanych obecnie przez zwierzęta.

Spośród wolnostojących instalacji OZE w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica uwzględniono także elektrownie wiatrowe. Potencjalna możliwość lokalizacji tych instalacji będzie możliwa w strefach otwartych o symbolach: „2SO”, „7SO”, „21SO”, „24SO”, „26SO”, „30SO”, „113SO”, „118SO”, „122SO”, „146SO”, „147SO”, „151SO”, „152SO”, „162SO”, „164SO”, „166SO”, „173SO”, „195SO”, „199SO” oraz w strefie produkcji rolniczej oznaczonej symbolem „6SR”. Wyznaczenie tych stref ma stanowić pewnego rodzaju ofertę inwestycyjną gminy. Obecnie nie ma bowiem inwestora zainteresowanego realizacją farmy wiatrowej na obszarze gminy Świdnica. W związku z tym nie prowadzono jeszcze szczegółowych badań (w tym inwentaryzacyjnych), których wyniki pozwoliłyby określić dokładnie czy określone w projekcie planu ogólnego potencjalne lokalizacje terenów dla elektrowni wiatrowych, są rzeczywiście optymalne dla tego typu inwestycji. Niemniej, z dostępnych materiałów wynika, że tak – bowiem ww. strefy wyznaczono w oddaleniu od terenów osadniczych (w odległości min. 700 m) i poza obszarowymi formami ochrony przyrody. Lokalizacje te minimalizują potencjalny negatywny wpływ elektrowni wiatrowych na środowisko. Niemniej należy mieć na uwadze, że ostatecznie, o możliwości realizacji wszystkich z ww. instalacji i urządzeń OZE przesądzi procedura oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, przeprowadzona na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Na obecnym etapie możliwość lokalizacji tych inwestycji – w oparciu o ustalenia projektu planu ogólnego gminy – ocenia się jako nie zagrażającą znacząco środowisku.

8.2.7. Oddziaływanie na klimat lokalny.

W przypadku skumulowanej realizacji zainwestowania na wszystkich terenach dotychczas nie zabudowanych i nie zainwestowanych technicznie, a możliwych do zagospodarowania na podstawie ustaleń projektu planu ogólnego gminy Świdnica, mogą pewnej modyfikacji podlegać warunki topoklimatyczne (i oczywiście mikroklimat). Jest jednak nieprawdopodobne by realizacja ustaleń projektu planu ogólnego gminy wpłynęła na zmianę czynników klimatotwórczych, a co za tym idzie zmianę klimatu lokalnego. Realizacja ustaleń analizowanego projektu dotyczących nowych obiektów budowlanych, może się wprawdzie wiązać ze zmianami warunków akustycznych i aerosanitarnych. Trudno ocenić skalę tych

oddziaływań. Niemniej należy je uwzględnić przy realizacji nowego zagospodarowania na obszarze gminy Świdnica. Zwłaszcza, że w opracowaniu pt.: „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” [SPA 2020; BIP Ministerstwa Klimatu i Środowiska] wskazano, iż *„w ciągu ostatniego dwudziestolecia warunki klimatyczne w Polsce uległy dużej zmianie”*. Wpływ miały na to przede wszystkim: zmiany struktury opadów, wzrost średniej rocznej temperatury powietrza, nasilenie się zjawisk ekstremalnych takich jak trąby powietrzne, fale upałów, silne wyładowania atmosferyczne. Przewiduje się, że zmiany klimatyczne w dalszej perspektywie będą wywierały niekorzystny wpływ na nie tylko na warunki hydrologiczne (np. intensywność i częstotliwość opadów, poziom wód gruntowych), ale także na budownictwo, rolnictwo, infrastrukturę energetyczną i transportową czy życie i zdrowie ludzi. Dlatego w ww. dokumencie wskazano m.in., że działania adaptacyjne do zmian klimatu *„powinny być ukierunkowane na ochronę ekosystemów wodnych (jezior, rzek, mokradeł), zwiększenie odporności na zmiany klimatu szczególnie wrażliwych sektorów oraz racjonalną gospodarkę wodą”*. Konieczne jest także dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu. Ten ostatni z warunków został uwzględniony w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica, gdyż w wybranych strefach planistycznych dopuszczono możliwość lokalizacji: elektrowni słonecznych, elektrowni wiatrowych i biogazowni (o czym mowa szerzej w podrozdziałach 8.1. i 8.3.6.).

8.2.8. Oddziaływanie na krajobraz.

Zgodnie z art. 2 pkt 16 e ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przez krajobraz rozumie się *„postrzeganą przez ludzi przestrzeń, zawierającą elementy przyrodnicze lub wytwory cywilizacji, ukształtowaną w wyniku działania czynników naturalnych lub działalności człowieka”*. W tak zdefiniowanym pojęciu krajobrazu wskazuje się na rolę w jego tworzeniu nie tylko elementów naturalnych (przyrodniczych), ale także antropogenicznych. Realizacja tych drugich wynika z potrzeb rozwoju funkcjonalno-przestrzennego i korzystania ze środowiska, co nie zawsze musi wiązać się z wystąpieniem negatywnych oddziaływań.

Przed wszystkim należy podkreślić, że zawarty w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica zakaz lokalizowania zabudowy w strefach otwartych, znacząco ograniczył możliwość ich zabudowania. Ustalenie to stanowi zatem istotne narzędzie ochrony istniejących walorów krajobrazowych przedmiotowego obszaru. Jest to niewątpliwie

pozytywne. Ochronie krajobrazu służą także regulacje projektu planu ogólnego gminy, dotyczące ograniczenia maksymalnej wysokości zabudowy – w zasięgu większości z wyznaczonych stref planistycznych.

Wzrost zainwestowania, a w szczególności zabudowy i obiektów o potencjalnie dużych wysokościach (elektrowni wiatrowych), wpłynie niewątpliwie na przekształcenia w dotychczasowym krajobrazie gminy Świdnica. W przypadku zabudowy jakość tych zmian zależy będzie przede wszystkim od jej jakości architektonicznej oraz rozplanowania na poszczególnych działkach. W związku z powyższym istnieje pewne zagrożenie pojawieniem się obiektów dysharmonijnych w krajobrazie – dotyczy to przede zabudowy produkcyjnej czy usługowej, o często skromnych walorach architektonicznych i do tego przeważnie przewyższającej wysokością zabudowę innego typu. Aby je zminimalizować w omawianym projekcie planu ogólnego przede wszystkim wskazano odpowiednie parametry zabudowy (maksymalną wysokość) – tak, aby nowa zabudowa harmonizowała lub nie dominowała znacząco (w przypadku zabudowy w strefach gospodarczych i usługowych) z zabudową istniejącą już na obszarze gminy. Ma to służyć ochronie i podnoszeniu poziomu ład przestrzennego.

Natomiast w odniesieniu do elektrowni wiatrowych, które dopuszczono w wybranych strefach planistycznych, ich wpływ na krajobraz będzie silny – ze względu na ich potencjalnie znaczną wysokość i kolorystykę. Będą one stanowiły „mocny” akcent wizualny, konkurujący z istniejącym zagospodarowaniem naziemnym. Będzie to oddziaływanie długotrwałe, oddziałujące na otoczenie potencjalnych elektrowni wiatrowych w odległości prawdopodobnie do około 5 km (wg założeń przyjmowanych dla oceny potencjalnego znaczącego oddziaływania wizualnego elektrowni wiatrowych na terenach falistych i pagórkowatych w Polsce). Przy czym obecnie krajobraz w północnej i wschodniej części gminy Świdnica, ze względu na jednorodne użytkowanie terenów, nie należy do szczególnie atrakcyjnych. Nie ma w nim obszarowych form ochrony przyrody, ani wybitnych walorów przyrodniczych czy historyczno-kulturowych. Krajobraz w tych częściach gminy nie wymaga zatem szczególnej ochrony. Niemniej elektrownie wiatrowe będą nowym akcentem w środowisku wizualnym rozpatrywanego obszaru.

8.2.9. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne.

Na obszarze gminy Świdnica zidentyfikowano, o czym wspomniano już w podrozdziale 4.2.11., liczne zabytki wpisane do rejestru oraz obiekty i obszary ujęte w ewidencji zabytków,

w tym zabytki archeologiczne. Dla ich zachowania i ochrony w analizowanym projekcie, w zasięgu terenów, na których zidentyfikowano ww. byty, wyznaczono generalnie strefy, których profil funkcjonalny „wpisuje się” w obecny sposób zagospodarowania terenów lub określony w obowiązujących planach miejscowych - co stanowi formę ochrony zabytków adekwatną do zastosowanie w projekcie planu ogólnego gminy. Uznano bowiem, że utrzymanie obecnego sposobu/kierunku zagospodarowania terenów, na których zidentyfikowano zabytki, pozwoli na właściwą ich ochronę. Ponadto ustalając w poszczególnych strefach wskaźniki/parametry uwzględniono gabaryty zabytkowych budynków czy potrzebę zabezpieczenia terenów, na których się znajdują i ich otoczenia przed wprowadzaniem nowej zabudowy dysharmonizującej z obiektami zabytkowymi (pod względem wysokości). Wykorzystano zatem dostępne w planie ogólnym „narzędzie” ochrony zabytków.

Na obszarze gminy Świdnica nie zidentyfikowano obiektów wpisanych na Listę Skarbów Dziedzictwa, ani uznanych za pomnik historii. Na obszarze gminy nie utworzono parku kulturowego. Nie ma tu również obiektów, które można by uznać za dobra kultury współczesnej. Realizacja ustaleń analizowanego projektu planu ogólnego nie będzie miała zatem wpływu na ww. formy ochrony zabytków i dobra materialne.

8.2.10. Oddziaływanie na ludzi.

Urzeczywistnienie ustaleń projektu planu ogólnego gminy Świdnica będzie w sposób pośredni oddziaływać na ludzi. Ten najważniejszy i jednocześnie wrażliwy receptor narażony jest na oddziaływania w szczególności poprzez: jakość powietrza, klimat akustyczny, pole elektromagnetyczne, jakość wód i – ogólnie – stan sanitarny miejsc zamieszkania. Nie bez znaczenia jest też estetyka krajobrazu wpływająca na zdrowie (samopoczucie) psychiczne.

Rozpatrując oddziaływanie na człowieka różnych działań w przestrzeni, należy traktować ten szczególny receptor środowiska jako jednostkę biologiczną (oddziaływanie na zdrowie), jak również uwzględnić jego potrzeby społeczno-gospodarcze (oddziaływanie na mienie).

Biorąc pod uwagę powyższe, a także generalne założenia przedmiotowego projektu planu ogólnego gminy można uznać, że sporządzając ten projekt dążono do minimalizacji możliwości wystąpienia potencjalnych negatywnych oddziaływań na ludzi. Bowiem w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica:

- nie wyznaczono nowych stref dla zabudowy (jakiegokolwiek funkcji) na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią (ustalone w projekcie planu ogólnego gminy

Świdnica strefy planistyczne, zawierające tereny dla zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, wyznaczono wyłącznie na terenach z istniejącą zabudową i przeznaczonych dla zabudowy w obowiązujących planach miejscowych (przy czym w tym zakresie zrezygnowano z wyznaczenia stref dla zabudowy tam, gdzie RZGW Wody Polskie wskazały brak uwzględnienia aktualnego stanu zagrożenia powodziowego w obowiązujących planach miejscowych) oraz na terenach, dla których wydano decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu i prawomocne pozwolenia na budowę);

- dążono do minimalizacji potencjalnych konfliktów przestrzennych i społecznych, poprzez segregację stref, tj. nie wyznaczaniu w bezpośrednim sąsiedztwie stref, zawierających w profilach funkcjonalnych tereny potencjalnie konfliktowe względem siebie, np. nowych stref SJ, SW i SZ w bezpośrednim sąsiedztwie stref SP czy SR;
- strefy wielofunkcyjne z zabudową o funkcji mieszkaniowej (SJ, SW i SZ) wyznaczono tak, aby mieszkańcy gminy mieli dostęp do zróżnicowanej oferty mieszkaniowej i usługowej, a także terenów zieleni, sportu i rekreacji. Możliwość takiego wielofunkcyjnego zagospodarowania terenów osadniczych może wpłynąć korzystnie na poprawę atrakcyjności i warunków zamieszkiwania na obszarze gminy Świdnica.

8.2.11. Oddziaływania skumulowane.

Za oddziaływania skumulowane należy uznać emisje zanieczyszczeń generowanych przez nowe zagospodarowanie na obszarze projektu planu ogólnego i emisje generowane przez źródła zanieczyszczeń położone na i w sąsiedztwie tego obszaru. Jednak jest mało prawdopodobne, by ewentualne emisje zanieczyszczeń przekroczyły odpowiednie obowiązujące normy, gdyż byłoby to niezgodne z obowiązującymi przepisami.

9. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO.

Obszar objęty projektem planu ogólnego gminy Świdnica leży w oddaleniu od granicy państwa. Ponadto z uwagi na charakter przewidzianego na obszarze projektu planu ogólnego zagospodarowania, jest nieprawdopodobne, aby w wyniku realizacji ustaleń przedmiotowego projektu, wystąpiły oddziaływania na środowisko o charakterze transgranicznym.

10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO.

Z analiz przeprowadzonych na potrzeby niniejszej Prognozy wynika, że prognozowany pośredni, negatywny wpływ na środowisko ustaleń projektu planu ogólnego gminy Świdnica w przypadku ich realizacji, jest nie znacząco negatywny i będzie ograniczony czasowo.

Odnosnie niekorzystnego oddziaływania na przyrodę ze strony zagospodarowania dopuszczonego w poszczególnych strefach planistycznych stwierdza się, że zasięgu ustanowionych na obszarze gminy obszarowych form ochrony przyrody, wskazano głównie strefy otwarte, ograniczając tym samym możliwość wprowadzenia nowej zabudowy na przeważającej części tych obszarów i jednocześnie umożliwiając ich dalsze użytkowanie w obecny sposób (o czym mowa szerzej w podrozdziale 8.3.). Natomiast dla terenów, na których znajdują się ustanowione w gminie pomniki przyrody oraz stanowiska chronionych gatunków roślin i zwierząt wskazano strefy planistyczne, w których profilach funkcjonalnych znajdują się tereny takie, jak te, na których obecnie znajdują się przedmiotowe pomniki przyrody i stanowiska (lub adaptowano przeznaczenie tych terenów z obowiązujących planów miejscowych). Uznano, że utrzymanie na tych terenach istniejącego zagospodarowania/przeznaczenia, nie wpłynie negatywnie na pomniki przyrody oraz cenne gatunki roślin i zwierząt.

W związku z powyższym, a także biorąc pod uwagę fakt, iż uchwalenie przedmiotowego projektu planu ogólnego gminy Świdnica nie będzie niosło za sobą żadnych bezpośrednich oddziaływań na środowisko, a dopiero oddziaływania pośrednie – wynikające z realizacji ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, nie ma potrzeby wskazywania działań kompensujących negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze. Niemniej zaleca się rozważenie podjęcia poniższych działań ograniczających wpływ na różne komponenty środowiska, na etapie prowadzenia prac budowlanych:

- ograniczenie prowadzenia prac budowlanych wyłącznie do pory dziennej;
- ograniczenie prowadzenia prac ziemnych i budowlanych wyłącznie do terenów przeznaczonych pod planowane przedsięwzięcia;
- stosowanie wyłącznie sprawnych technicznie urządzeń, instalacji i wszelkiego rodzaju maszyn (w celu minimalizacji emisji zanieczyszczeń powietrza i środowiska gruntowo-wodnego);

- wyznaczenie i zabezpieczenie miejsc postoju samochodów i maszyn tak by wyeliminować dostęp do nich osób postronnych;
- utrzymanie minimalnego udziału procentowego powierzchni biologicznie czynnej na działkach budowlanych;
- uwzględnienie w trakcie prac budowlanych zapisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*, w tym w zakresie dotyczącym: oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych czy wykorzystywania i przekształcania elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych (art. 75 ust. 2 ww. ustawy).

11. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA.

Jak wspomniano już wielokrotnie w niniejszej Prognozie realizacja ustaleń projektu planu ogólnego gminy Świdnica, po jego uchwaleniu, będzie odbywała się poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (zgodne w ustawowo określonym zakresie z ustaleniami planu ogólnego gminy), a następnie poprzez m.in. pozwolenia na budowę. Zatem analiza skutków realizacji ustaleń przedmiotowego projektu planu ogólnego nastąpi najpierw na etapie sporządzania planów miejscowych/wydawania decyzji wz, a następnie na etapie realizacji konkretnych przedsięwzięć. Dlatego, w celu analizy pośrednich skutków realizacji ustaleń przedmiotowego projektu oraz dla zapewnienia odpowiedniej ochrony środowiska w procesie planowania przestrzennego w gminie, w ramach wypełnienia obowiązku wynikającego z art. 55 ust. 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, proponuje się wykorzystać monitoring prowadzony m.in. na podstawie ustaleń decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia i decyzji budowlanych. Wskaźniki, które mogą być zastosowane do celów monitorowania obejmują m.in.:

- wyniki ewentualnie wykonanych pomiarów stanu jakości mających na celu kontrolę utrzymania standardów jakości środowiska (m.in. powietrza, klimatu akustycznego);

- skuteczność przestrzegania zasady, iż ewentualna uciążliwość funkcji musi zamykać się w granicach terenu, do którego inwestor posiada tytuł prawny;
- monitoring udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Monitoring skutków realizacji postanowień projektu planu ogólnego gminy, po jego przyjęciu, w zakresie oddziaływania na środowisko można wykonać przy okazji sporządzania oceny zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, będącej elementem oceny aktualności planów miejscowych i planu ogólnego, przeprowadzanej co najmniej raz w okresie kadencji rady gminy. Biorąc pod uwagę powyższe zaleca się by monitoring skutków realizacji ustaleń projektu planu ogólnego gminy Świdnica wykonywany był przynajmniej raz na pięć lat (okres jednej kadencji rady gminy).

12. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PLANU OGÓLNEGO GMINY WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU LUB WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH.

Niniejsza prognoza wykonywana była równocześnie z pracami nad projektem planu ogólnego gminy Świdnica. W trakcie tych prac dokonano analizy istniejących uwarunkowań (w tym przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych) oraz rozważano alternatywne możliwości ich wykorzystania i ochrony, biorąc przy tym pod uwagę zakres ustaleń planu ogólnego gminy oraz dotychczasowy stan planistyczny.

Rozważając możliwe warianty dopuszczenia nowych terenów dla nowej zabudowy czy zainwestowania technicznego uwzględniono przede wszystkim te, które leżą w bezpośrednim sąsiedztwie zagospodarowanych dotychczas terenów inwestycyjnych, z dogodną komunikacją, jednocześnie znajdują się poza najcenniejszymi terenami otwartymi, cennymi przyrodniczo i krajobrazowo. W rezultacie stworzono rezerwę budowlaną dla rozwoju gminy, nie naruszając przy tym zasad racjonalnego gospodarowania gruntami.

Uchwalenie i wejście w życie planu ogólnego gminy, nie będzie miało bezpośredniego wpływu na środowisko. Natomiast z przeprowadzonej w niniejszej prognozie oceny wpływu ustaleń projektu planu ogólnego gminy na środowisko wynika, że influencje pośrednie (wynikające z realizacji planu ogólnego poprzez plany miejscowe) nie powinny znacząco negatywnie wpłynąć na zasoby środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobraz oraz jakość życia mieszkańców gminy Świdnica. Rozwiązania przyjęte w analizowanym projekcie zabezpieczają bowiem ochronę powyższych walorów - w zakresie możliwym dla tego typu aktu planowania przestrzennego.

Należy podkreślić, że ze względu na powyższe oraz szczególną formę i zakres planu ogólnego gminy, nie ma możliwości wskazania rozwiązań alternatywnych dla tego aktu planowania przestrzennego. Chociaż i tak zawiera one w sobie – w ramach profili funkcjonalnych stref planistycznych – katalog alternatywnych przeznaczeń terenów, niemniej potencjalnie nie konfliktowych względem siebie. Wobec tego w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica przyjęto najlepsze, z punktu widzenia potencjalnego wpływu na środowisko, z rozpatrywanych rozwiązań przestrzennych.

13. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.

Prognozę oddziaływania na środowisko opracowano do projektu planu ogólnego gminy Świdnica. Prace planistyczne nad tym projektem zainicjowano uchwałą Nr IV/18/2024 Rady Gminy Świdnica z dnia 25 czerwca 2024 r. Przedmiotowym projektem planu objęto obszar administracyjny gminy Świdnica, zgodnie z art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*. Na obszarze gminy nie występują tereny zamknięte inne niż ustalone przez Ministra Infrastruktury.

Plan ogólny gminy jest nowym, dotychczas nieznanym polskiemu systemowi planowania i zagospodarowania przestrzennego, aktem prawnym wprowadzonym ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. *o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688). Ten akt prawa miejscowego niejako zastępuje studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Aby umożliwić realizację polityki funkcjonalno-przestrzennej gminy Świdnica, a co za tym idzie jej rozwój, konieczne było przystąpienie do przedmiotowego projektu planu ogólnego gminy. Celem tego projektu jest wskazanie zasadniczych kierunków zagospodarowania obszaru nim objętego, zgodnych z oczekiwaniami mieszkańców, lokalnych inwestorów, a także Władz Gminy.

Prognozę sporządzono w oparciu o art. 46 pkt 1 i art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Prognozę wykonano w pełnym zakresie, jaki określony został w art. 51 ust. 2 ww. ustawy oraz z uwzględnieniem art. 52 ust. 1 i 2 tej ustawy. Ponadto wystąpiono o uwzględnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Świdnicy.

Opracowując projekt planu ogólnego gminy Świdnica uwzględniono także dokumenty wykonane dla różnych szczebli administracji publicznej, a także - w możliwym zakresie - cele ochrony środowiska ustanowione w wybranych strategicznych dokumentach krajowych i europejskich.

Na obszarze projektu planu ogólnego występują źródła zagrożeń dla stanu jakości środowiska, w tym: emisje zanieczyszczeń do powietrza, emisje hałasu, emisje zanieczyszczeń środowiska gruntowo-wodnego oraz emisje promieniowania elektromagnetycznego. Istniejące na omawianym obszarze zainwestowanie, nie stanowi źródeł znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko, z wyjątkiem wpływu na stan jakości JCWP, który jest zły.

Odstąpienie od uchwalenia planu ogólnego gminy Świdnica spowodowałoby brak możliwości rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy. Wiązałoby się to przede wszystkim z brakiem możliwości podejmowania działań, mających na celu racjonalny rozwój gminy nie tylko w sferze zagospodarowania przestrzennego (np.: wskazanie nowych, racjonalnie rozmieszczonych terenów dla zabudowy i zainwestowania technicznego), ale również w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego, w kierunku zgodnym z oczekiwaniami Władz i mieszkańców gminy oraz potencjalnych inwestorów. Mogłoby to spowodować niekorzystne skutki społeczno-ekonomiczne.

Realizując cel przystąpienia do sporządzenia projektu planu ogólnego gminy Świdnica, na obszarze nim objętym wydzielono 12 stref planistycznych: wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (SW), wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), wielofunkcyjne z zabudową zagrodową (SZ), usługowe (SU), handlu wielkopowierzchniowego (SH), gospodarcze (SP), produkcji rolniczej (SR), strefy infrastrukturalne (SI), zieleni i rekreacji (SN), cmentarzy (SC), otwarte (SO) i strefy komunikacyjne (SK). Strefy te (ich zasięg i ustalenia ich dotyczące) w przeważającej części adaptują przeznaczenie terenów - istniejące (faktyczne) lub ustalone w obowiązujących planach miejscowych. Tym samym zasadniczo wyznaczone w przedmiotowym projekcie planu ogólnego strefy planistyczne, uwzględniają wykształconą dotychczas strukturę przestrzenną gminy oraz szereg rozwiązań przestrzennych, w tym zawartych w obowiązujących planach miejscowych. Jednocześnie wzięto w nim pod uwagę potrzeby rozwoju gminy, w tym wyrażone we wnioskach złożonych przez mieszkańców i lokalnych inwestorów, a także plany lokalnych Władz. Spośród nowych inwestycji ważnych w skali gminy należy wskazać przede wszystkim możliwość lokalizacji nowej zabudowy o funkcji

mieszkaniowej (w wybranych strefach SJ na obszarze całej gminy, a także w niektórych strefach SW – głównie w obrębach Słotwina i Komorów), zabudowy zagrodowej (w niektórych strefach SZ na obszarze całej gminy) czy związanej z produkcją rolniczą (w strefach produkcji rolniczej w obrębach Witoszów Górny, Burkatów i Lutomia Dolna), a także zabudowy gospodarczej (w niektórych strefach SP – głównie w obrębach Wilków, Boleścin i Pszenno) oraz możliwość lokalizacji naziemnych instalacji OZE (elektrowni słonecznych i biogazowni w wybranych strefach otwartych oraz elektrowni wiatrowych w wybranych strefach otwartych i w jednej ze stref produkcji rolniczej).

W ramach gminnego katalogu stref planistycznych w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica, dla każdej z wyznaczonych w tym projekcie stref planistycznych wskazano profile funkcjonalne oraz ustalono wskaźniki, o których mowa w art. 13e ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*. W analizowanym projekcie planu ogólnego wartości: maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy, wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej ustalono dla większości stref planistycznych. Wielkości tych wskaźników ustalono przede wszystkim tak, aby możliwa była realizacja zagospodarowania dopuszczonego w danej strefie (w ramach profili funkcjonalnych), oczywiście przy uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań i dbałości o zachowanie lokalnych walorów kulturowych, przyrodniczych i krajobrazowych. Wzięto przy tym pod uwagę wielofunkcyjność poszczególnych stref planistycznych.

W projekcie planu ogólnego gminy Świdnica nie ustalono gminnych standardów urbanistycznych w zakresie standardów dostępności infrastruktury społecznej, ani dostępności do obszarów zieleni publicznej. Uznano bowiem, biorąc pod uwagę obecną strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy, że nie ma potrzeby ich określenia.

W przedmiotowym projekcie planu ogólnego nie wyznaczono również obszaru zabudowy śródmiejskiej. Bowiem nie ma przesłanek do wyznaczenia tego obszaru w zasięgu gminy wiejskiej, jaką jest Świdnica.

Spośród nieobligatoryjnych elementów planu ogólnego w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica wyznaczono obszary uzupełnienia zabudowy (OUZ) – w oparciu o rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w *sprawie sposobu wyznaczania obszarów uzupełniania zabudowy w planie ogólnym gminy*. Biorąc pod uwagę możliwości wynikające z §1 ust. 5 ww. rozporządzenia nieznacznie (o około 1,29 ha) powiększono OUZ w miejscowości Wieruszów. Jednocześnie ograniczono zasięgi „bazowych” OUZ

w miejscach, gdzie „wchodziły” one na strefy otwarte, a także w zasięgu: obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, pasów technologicznych przesyłowych linii elektroenergetycznych, zabytkowych zespołów (zgodnie z wytycznymi Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu) i w sąsiedztwie linii kolejowych. Pomniejszenia te wynoszą łącznie 73,68 ha.

Z przeprowadzonej prognozy oddziaływania na środowisko wynika, że urzeczywistnienie ustaleń projektu planu ogólnego gminy Świdnica nie będzie wiązać się z wystąpieniem bezpośrednich oddziaływań na środowisko. Możliwość realizacji przewidzianego w projekcie planu ogólnego zagospodarowania w danej strefie planistycznej, zostanie urzeczywistniona dopiero poprzez ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Bowiem ustalenia planu ogólnego gminy nie przesądzają o możliwości realizacji jakichkolwiek inwestycji, w tym zabudowy, ani o ich parametrach. Ten akt planowania przestrzennego ustala natomiast potencjalne, przyszłe przeznaczenia terenów i ich minimalne/maksymalne ramy, które zostaną uwzględnione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego\decyzjach „wz” (w zakresie wskazanym w *ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*), po uchwaleniu planu ogólnego gminy. Niemniej pośrednim skutkiem realizacji ustaleń omawianego projektu planu ogólnego będzie możliwość realizacji, w wybranych strefach planistycznych, nowej zabudowy i zainwestowania technicznego. Z realizacją tych przedsięwzięć mogą wiązać się negatywne oddziaływania na środowisko. Potencjalnie wśród tych influencji będą zarówno takie o ograniczonym zasięgu i czasie trwania - krótkotrwałe powstające w trakcie prowadzenia prac budowlanych, ale także długotrwałe (np. wpływ na krajobraz), jak i trwałe (np. wpływ na powierzchnię ziemi). Przy czym urzeczywistnienie ustaleń projektu planu ogólnego gminy Świdnica, nie powinno w znaczący sposób oddziaływać niekorzystnie na środowisko, w tym na cele, przedmiot ochrony i integralność obszarów Natura 2000, położonych na obszarze gminy Świdnica. Nie przewiduje się również aby urzeczywistnienie ustaleń analizowanego projektu planu ogólnego, wpłynęło negatywnie na ustanowione w gminie inne formy ochrony przyrody, tj.: Książański Park Krajobrazowy wraz z otuliną, obszar chronionego krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”, pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej oraz stanowiska chronionych gatunków roślin i zwierząt. Bowiem dla terenów, na których znajdują się formy ochrony przyrody wskazano zasadniczo strefy planistyczne, w których profilach funkcjonalnych znajdują się tereny takie, jak te, które obecnie znajdują się w zasięgu przedmiotowych bytów chronionych. Utrzymanie na terenach

objętych formami ochrony przyrody istniejącego zagospodarowania, nie wpłynie negatywnie na cenne przyrodniczo obiekty i obszary. Ze wstępnych analiz przeprowadzonych na potrzeby niniejszej Prognozy nie wynika również, by znacząco negatywnie na środowisko wpłynęły potencjalnie nowe formy zagospodarowania, dopuszczone w zasięgu: otuliny Książańskiego Parku Krajobrazowego, otuliny Ślężańskiego Parku Krajobrazowego, obszaru chronionego krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie” oraz SOO Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071. Zwłaszcza, że o możliwości lokalizacji nowej zabudowy czy zainwestowania technicznego w zasięgu ww. form ochrony przyrody przesądzą dalsze, bardziej szczegółowe analizy, przeprowadzone na etapie sporządzania planów miejscowych, a także procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, przeprowadzona na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Na obecnym etapie możliwość lokalizacji tych inwestycji – w oparciu o ustalenia projektu planu ogólnego gminy – ocenia się jako nie zagrażającą znacząco środowisku.

W związku z realizacją ustaleń przedmiotowego projektu nie wystąpią oddziaływania transgraniczne.

W związku z powyższym nie stwierdzono konieczności przeprowadzenia działań kompensujących, a jedynie przeprowadzenie działań łagodzących i minimalizujących potencjalne negatywne oddziaływania dopuszczonego w projekcie planu ogólnego zagospodarowania. Skutki realizacji ustaleń tego dokumentu będą możliwe do oceny najpierw na etapie sporządzania planów miejscowych czy wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, a następnie na etapie realizacji konkretnych przedsięwzięć. Dlatego, w celu analizy pośrednich skutków realizacji ustaleń projektu planu ogólnego gminy Świdnica oraz dla zapewnienia odpowiedniej ochrony środowiska w procesie planowania przestrzennego w gminie, w ramach wypełnienia obowiązku wynikającego z art. 55 ust. 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, proponuje się wykorzystać monitoring prowadzony m.in. na podstawie ustaleń decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia i decyzji budowlanych.

Monitoring skutków realizacji postanowień projektu planu ogólnego gminy, po jego przyjęciu, w zakresie oddziaływania na środowisko można wykonać przy okazji sporządzania oceny zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, będącej elementem oceny aktualności

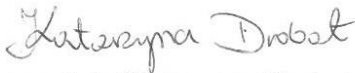
planów miejscowych i planu ogólnego, przeprowadzanej co najmniej raz w okresie kadencji rady gminy.

Ze względu na szczególną formę i zakres planu ogólnego gminy, nie ma możliwości wskazania rozwiązań alternatywnych dla tego aktu planowania przestrzennego. Chociaż i tak zawiera one w sobie – w ramach profili funkcjonalnych stref planistycznych – katalog alternatywnych przeznaczeń terenów, niemniej potencjalnie nie konfliktowych względem siebie. Wobec tego w projekcie planu ogólnego gminy Świdnica przyjęto najlepsze, z punktu widzenia potencjalnego wpływu na środowisko, z rozpatrywanych rozwiązań przestrzennych.

OŚWIADCZENIE

Stosownie do art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz.670) **oświadczam**, że jako kierująca zespołem autorów prognozy oddziaływania na środowisko do projektu planu ogólnego gminy Świdnica, spełniam wymagania art. 74a ust. 2 pkt 2 ww. ustawy.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

mgr inż. Katarzyna Drobot